

OPISKELIJOIDEN ASEENTEET YRITTÄJYYTEEN

Narratiivinen kirjallisuuskatsaus

Kotiranta Anna

Opinnäytetyö
Liiketalouden koulutus
Tradenomi

Liiketalouden koulutus
Tradenomi

Tekijä	Anna Kotiranta	Vuosi	2021
Ohjaaja	Tia Lämsä		
Työn nimi	Opiskelijoiden asenteet yrittäjyyteen		
Sivu- ja liitesivumäärä	38 + 7		

Opinnäytetyössä tarkasteltiin narratiivisen kirjallisuuskatsauksen avulla kuvaa siitä, mitä mieltä opiskelijat ovat yrittäjyydestä ja sitä, miten he kokivat koulussa yrittäjyyskasvatuksen. Nostin esiin niitä keinoja, mitkä voisivat edesauttaa innostamaan nuori työllistämään itsensä yrittäjänä. Myös yrittäjyyden varjopuolia toin esiin. Etenkin yrittäjyydestä kiinnostuneelle opiskelijalle olisi hyvä antaa hyvät lähtökohdat yrittäjyyskoulutuksessa, joten tarkastelin yrittäjyysopintojen mielekkyyttä ja riittävyyttä.

Tässä tutkimuksessa kävin läpi yrittäjyysopintoja toisen asteen, ammattikorkeakoulun ja yliopisto opiskelijoiden näkökulmasta. Myös yleisesti tarkastelin nuorten positiivisia ja negatiivisia mielikuvia yrittäjyydestä. Olen ottanut työhöni myös omia mielipiteitä yrittäjyydestä, koska olen opiskelija. Päättökysymykseni opinnäytetyössäni oli "Miten opiskelijoita voisi motivoida yrittäjyyteen?".

Aineistona oli pääpiirteittäin kolme väitöskirjaa, joissa tutkittiin nuorten asenteita ja opintoihin liittyvää pohdintaa koskien yrittäjyyttä. Ensimmäinen kertoi ammattikorkeakoulun opiskelijoiden ja opettajien näkökulmasta, toinen kertoi ammattikorkeakoulun näkökulmasta ja kolmas kertoi yliopiston näkökulmasta koskien yrittäjyyttä. Myös tilastollisia esimerkkejä olen ottanut esille esimerkiksi, kuten kuinka moni korkeakoulu opiskelija päätyy yrittäjäksi. Aineistona olen myös käyttänyt yrittäjyydestä kertovia kirjoja ja tieteellisiä artikkeleita. Myös pari kansainvälistä artikkelia on lähteenä.

Yleisesti opiskelijoiden asenteita ja mielipiteitä yrittäjyyttä kohtaan oli vaikea tutkia, koska tutkimuksia on tehty opintojen aikana, jolloin opiskelijalla saattaa olla erilainen käsitys ja asenne yrittäjyyttä kohtaan. Paljon oli vaikutusta ympäristöllä ja kasvatuksella. Akateemisia yrittäjiä oli vähemmän. Ammattikorkeakoulun käynyt nuori perustaa yrityksen todennäköisemmin. Tämä käsitys on kuitenkin muuttumassa.

Avainsanat

Yrittäjyys, yrittäjäksi ryhtyminen, nuoret ja yrittäjyys

Degree Programme in Business Administration
BBA

Author	Anna Kotiranta	Year	2021
Supervisor	Tia Lämsä		
Subject of thesis	Students attitudes to the entrepreneurship		
Number of pages	38 + 7		

The thesis used a narrative literature to look at the picture of how students feel about entrepreneurship and how they experienced entrepreneurship education at school. I bring out those methods which could facilitate to inspire to employ himself as an entrepreneur young. I bring out also the dark sides of the entrepreneurship. It would be good to the student who is interested especially in the entrepreneurship, to give the good starting points in the entrepreneurship education, so I examine the sensibility and adequacy of the entrepreneurship studies.

In this study entrepreneurship studies are reviewed the second degree, and university of the polytechnic from the students' point of view. Positive and negative mental image pictures of the adolescents also are examined of the entrepreneurship. Because I am student, I have taken my own opinions on the entrepreneurship also to my work. In my dissertation of my main question is "How could the students be motivated to entrepreneurship?".

The material is three doctoral theses in general outline, which already have studied the attitudes of the adolescents and connected to the studies thinking about entrepreneurship. I have brought up also statistical examples for instance, as how many university students end up to become an entrepreneur. I also have used as material books which tell about the entrepreneurship and scientific articles. A couple of international articles are as a source.

Generally the students' attitudes and opinions entrepreneurship section, it is difficult to examine because the studies have been conducted during the studies, in which case the student may have a different idea and attitude towards entrepreneurship. The second degree young finds the company more probably. However, this idea is changing.

Keywords Entrepreneurship, becoming entrepreneurship, young people and entrepreneurship

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	5
2 TEORIA	7
2.1 Yrittäjähenkisyys.....	7
2.2 Opiskelijat ja yrittäjyys.....	11
2.3 Yrittäjyysopinnot.....	14
3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TOTEUTTAMINEN	16
3.1 Narratiivinen kirjallisuuskatsaus.....	16
3.2 Aineisto.....	17
3.2 Aineiston analysointi.....	19
4 TUTKIMUKSISSA ESIIN NOUSSEITA ASIOITA.....	21
4.1 Motivaatiotekijät yrittäjäksi ryhtymiseen.....	21
4.2 Yrittäjyysopinnoista motivaatiota.....	23
4.3 Opiskelijoiden mielipide yrittäjyydestä.....	26
4.4 Yrittäjyysopintoja riittävästi.....	29
POHDINTA	30
LÄHTEET.....	35
LIITTEET.....	39

1 JOHDANTO

Tarkoitukseni opinnäytetyössäni oli selvittää tutkimusongelma, eli se, mitä mieltä opiskelijat ovat yrittäjyydestä. Tehtäväni oli selvittää lähtökohtaisesti opiskelijoiden yrittäjyyteen liitetyt positiiviset sekä negatiiviset asenteet. Tutkimuskohteeni olivat siis opiskelijat. Olisi hyvä madaltaa opiskelijoiden ja työelämän välistä kynnystä. Rajaavia alatutkimuskysymyksiä olivat: ”Mitä pelkoja ja ennakoasenteita nuorilla on yrittäjyyttä kohtaan?” sekä ”Haluaisivatko opiskelijat kouluun enemmän yrittäjyysopintoja?”. Tutkimustehtäväni perustui työelämätarpeeseen ja tutkimustehtävästäni olen muotoillut opinnäytetyöni päätutkimuskysymyksen ”Mitkä asiat motivoivat ja eivät motivoi opiskelijoita ryhtymään yrittäjiksi”. Rajaukseni opinnäytetyössäni olivat siis opiskelijoiden mielipiteet yrittäjyydestä ja yrittäjyysopinnoista.

Lappilaisten yrittäjien edunvalvojana toimii Lapin Yrittäjät. Lapin Yrittäjien toiminta-alue käsittää neljännesosan Suomesta. He ovat Suomen yrittäjien yksi aluejärjestöistä. (Yrittäjät, n.d.) Työelämäyhteys tutkimustyössäni on Lapin yrittäjät, jotka eivät anna varsinaista toimeksiantoa, mutta ovat halukkaita kommentoimaan tutkimusta. Lisäksi idea tähän opinnäytetyöhön on saatu heiltä.

Yrittäjyysinto kasvoi huomattavasti koronakriisin keväällä 2020 jälkeen. Pitkään hautuneita yrittäjyysshaaveita alettiin toteuttamaan heikentyneen työllisyystilanteen jälkeen. (Kallama 2021.) Tutkimisen ja kehittämisen kohdetta ajatellen aihe opinnäytetyössäni on kiinnostava, koska aihe on ajankohtainen ja useita ihmisiä eri ammattialoilta koskettava, sillä oman yrityksen perustaminen varmasti käy mielessä työikäisillä ihmisillä ja yrittäjyyden hyviä ja huonoja puolia suurin osa meistä punnitsee jossain vaiheessa elämää.

Tavoitteeni opinnäytetyössäni oli se, että ihmiset, jotka suunnittelevat, kehittelevät, toteuttavat ja opettavat yritysopintoja kouluissa, voivat käyttää tutkimustani hyödykseen. Toivon opinnäytetyöni toimivan juuri siihen tarkoitukseen, missä kehitellään keinoja kannustaa opiskelijoita näkemään yrittäjyyden varteenotettava vaihtoehtona työntekoon. Opinnäytetyössäni käy ilmi myös rehellinen oma mielipiteeni yrittäjäksi ryhtymisestä.

Yrittäjyydestä ja opiskelijoiden asenteesta yrittäjyyteen tarvitsin tietoa opinnäytetyöhöni. Tärkeää tietoa oli siksi, että pystyin tekemään tutkimuksen aiheesta ”Opiskelijoiden asenteet yrittäjyyteen”. Aihepiiriin kuuluivat vahvasti yrittäjyyden positiiviset ja negatiiviset puolet. Yritysoopinnoista halusin myös koota tietoa tutkimukseeni.

Lähestyin aihetta niin, että tutustuin aikaisempiin tutkimuksiin ja väitöskirjoihin. Tarvitsin tuoreita näkökulmia ja mielipiteitä aiheesta, koska asenteet yrittäjyyteen ovat varmasti muuttuneet aika ajoin ja kiinnostavinta on tietää, että mitä nykyään ajatellaan yrittäjyydestä. Lähteiden tuoreuden lisäksi kieli on suomen kieli, koska sujuvasti luen ja kirjoitan omaa äidinkieltä verrattuna vieraaseen kieleen. Näkökulmana tutkimuksessani pyrin pitämään siinä, että miten opiskelijat kokivat yrittäjyyden.

Pyrkimykseni opinnäytetyössäni oli kuvata sitä, mitä opiskelijat miettivät yrittäjyydestä ja mitä asenteita heillä oli yrittäjyyttä kohtaan narratiivisen kirjallisuuskatsauksen avulla väitöskirjoista, tieteellisistä artikkeleista ja kirjoista saamieni aineistojen perusteella. Tarkastelin jo tehdyistä tutkimuksista myös sitä, olisiko opiskelijoilla halukkuutta saada enemmän yrittäjyysopintoja kouluun.

2 TEORIA

2.1 Yrittäjähenkisyys

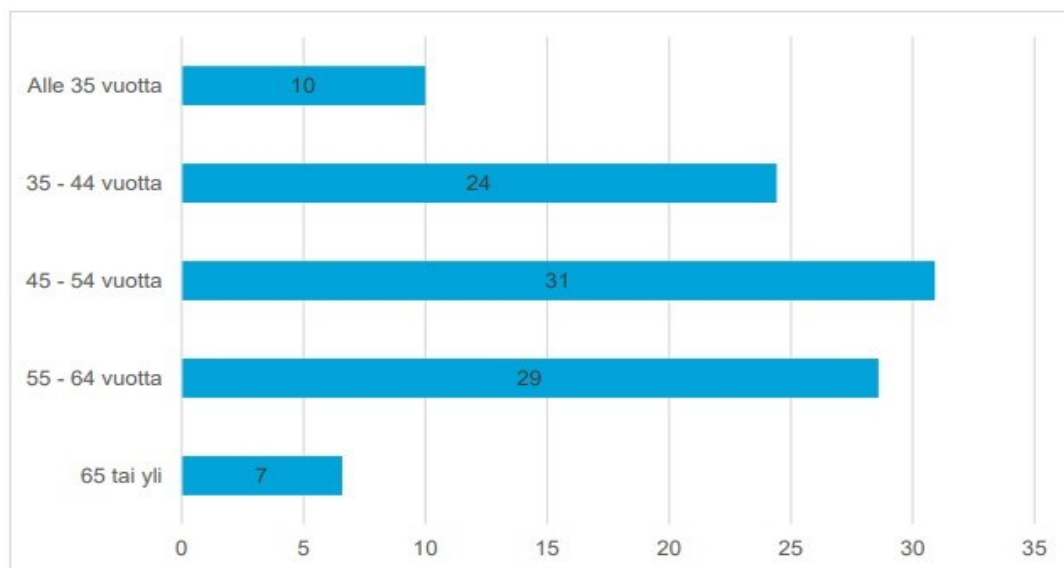
Niitä ominaisuuksia, mitä yrittäjänäkin tarvitsee, on paljon yrittäjähenkisessä ihmisessä. Yrittäjähenkinen ihminen kehittää jatkuvasti itseään, pitää huolta omasta terveydestään, auttaa muitakin, että kokonaisuudessa päästäisiin suurempiin tuloksiin. Hän on päämäärätietoinen, tavoitteellinen, motivoitunut ja valmis kantamaan vastuuta. Ihminen, joka ajattelee itseään tai omaa uraansa on sanalla sanoen yrittäjähenkinen. Kun luo uutta, ajattelee, kantaa vastuuta, on yrittäjähenkinen. (Siefen 2010.)

Vuonna 1996 perustettu Suomen Yrittäjät on toiminut aikaisempien yrittäjäjärjestöjen myötä jo 120 vuotta. Yhteisenä vaikuttamiskanavana päätöksentekoon on Suomen Yrittäjät toiminut. Suomen Yrittäjät julkaisivat Yksinyrittäjäkysely 2019, jossa selvitettiin vastaajien keskuudessa ikäjakaumaa ja koulutusta. Sukupuoli selvitettiin vastaajien keskuudessa myös ja se, kuinka kauan vastaaja oli toiminut yrittäjänä. Nuorten osuus vastaajista on 10 %. Elinkeinoelämän suurin keskusjärjestö on Suomen yrittäjät. Heitä on yli 115 000 jäsenyritystä ja alle 36-vuotiaita on liki 10 000 jäsenkunnasta. (Yrittäjät N.D.)

Kolmen vuoden välein Suomen yrittäjät tekee yksinyrittäjäkyselyn yksinyrittäjäjäsenilleen. Lähes kolme neljästä ilmoittaa toimivansa palvelualalla vuoden 2019 kyselyn perusteella. Ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa suoritettu tutkinto oli kyselyn yksinyrittäjistä jo yli puolella. (Yrittäjät N.D.)

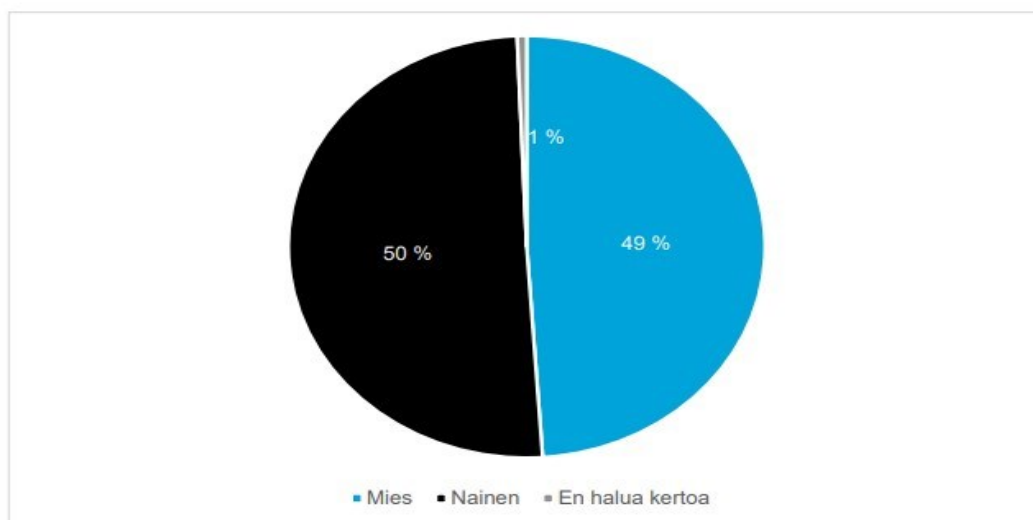
Seuraavissa kuvioissa tuon esiin yksinyrittäjäkyselyssä ilmenneitä tuloksia. Kyselyyn vastanneiden ikä ja sukupuoli sopii hyvin tähän minun tutkimukseeni, koska yritän selvittää, että mitä mieltä nuoret ovat yrittäjyydestä. Kuviossa nähdään, onko naisia vai miehiä enemmän yrittäjinä. On myös mielenkiintoista nähdä, että kuinka kauan vastaajat ovat jo toimineet yrittäjinä. (Yrittäjät N.D.)

Kuvio 1. Vastaajien ikä, %

Vastaajien ikä, % (Yksinyrittäjäkysely 2019)

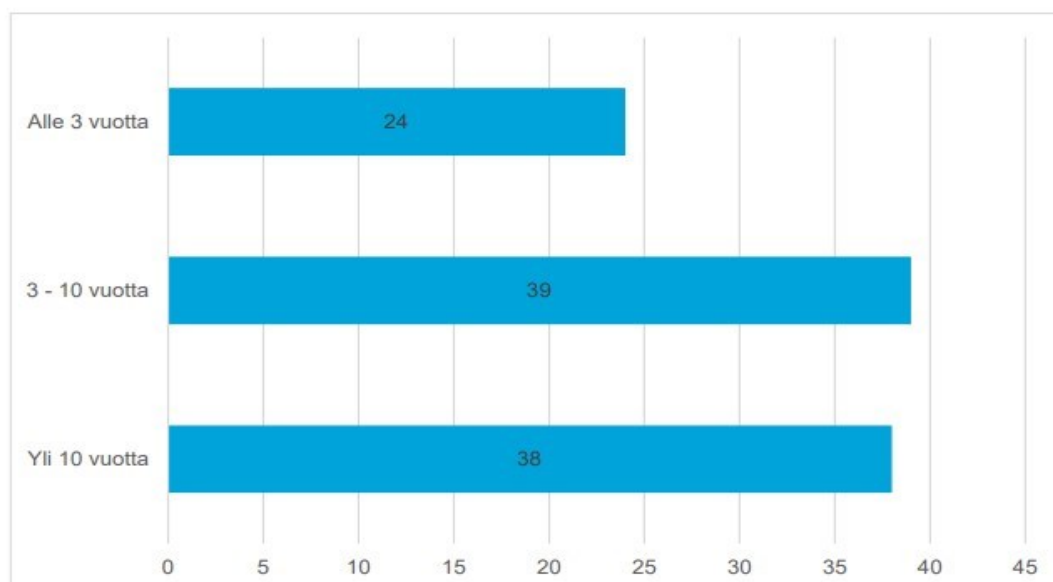
Kuvio 2. Vastaajien sukupuoli, %

Vastaajien sukupuoli, % (Yksinyrittäjäkysely 2019)

Kuvio 3. Yrittäjänä toimiminen, %

Yrittäjänä toimiminen, % (Yksinyrittäjäkysely 2019)

Meidän tulisi olla mahdollisimman yrittäjän kaltaisia ollaksemme hyviä kansalaisia, voidaan melkein sanoa, hieman ajan henkeä kärjistäen. Nyky-yhteiskunnassamme yrittäjyys tunkee läpi kaikkialla. Suomalaisen yhteiskunnan, Euroopan ja koko maailman monissa puheenvuoroissa on yrittäjyydestä rakennettu tulevaisuuden perusta. Emme selviä ilman yrittäjyyttä, sen radikaalia lisääntymistä ja sen kokonaisvaltaista omaksumista. (Pyykkönen 2014, 10.)

Yksilön elämäntilanteesta ja maailmankäsityksestä riippuu yrittäjyysidentiteetin rakentuminen. ”Kuka minä olen?” ja ”Minne olen menossa?”, itsereflektio tuo esiin edellä mainittuja kysymyksiä matkalla palkkatyöstä yrittäjäksi. Yksilön olemassa olevaan identiteettiinsä on yrittäjäidentiteetin sovittava, jos haluaa tulla yrittäjäksi. (Hägg 2011, 90.) Positiivisia miellelyhtymiä, kuten kilpailukyvyyn vahvistuminen, yksilön kaikkivoipa omatoimisuus ja talouskasvu liitetään yrittäjyyspuheessa yksilön yrittäjähenkisyteen. Yrittäjämaksut ja korkea verotus estävät

yrittäjiä toimimasta tuottavasti, korkea sosiaaliturva tukahduttaa yrittäjyyden yksilötasolla, työvoiman- ja markkinoiden joustamattomuus vähentää tehokkuutta ja ympäristösuojelu vaikeuttaa yritysten työpaikkojen luovaa toimintaa. (Pyykkönen 2014, 11.)

Yksilö tai organisaatio luo ja toteuttaa uusia toimintatapoja ja ideoita, edistää monimutkaisten ja epävarmojen muutosten toteutumista vastaamalla ennakoiden ympäristön haasteisiin (Heinonen 123.) Olematta yrityksen omistaja sisäinen yrittäjä toimii yrittäjän tavoin toteuttamalla omia ideoitaan. Työntekijää, jonka työhön liittyvä itsensä toteuttaminen kanavoituu organisaation toiminnan ja tavoitteiden kautta, kutsutaan sisäisen yrittäjyyden ydintoimijaksi. (Heinonen N.D. 124.) Olemme kaikki enemmän tai vähemmän sisäisiä yrittäjiä, kun omaamme jonkin tärkeän tehtävän, kuten esimerkiksi työn, yrityksen, kotiäidin roolin, sijoittamisen tai vaikkapa vapaaehtoistyön.

Yrittäjähenkisyydestä on tullut moraalisesti oikeanlainen tapa ajatella yksilön kansalaisuutta. Toisin sanoen ajattelemisen, toimimisen ja kokonaisvaltaisen yhteiskuntamme olemisen tapa on yrittäjyydestä tullut viimeisen vuosikymmenen aikana. Se kääntää kaikkea ajatteluamme kasvatuksesta luontoon ja kulttuurista talouslogiikan mukaisesti. Se muokkaa tapamme ajatella keskinäistä yhteenkuuluvuuttamme ja eroavuuttamme, sekä itseämme ja toisiamme. (Pyykkönen 2014, 13.) Mielestäni on hurjaa ajatella, että käsitämme yrittäjyyden jopa ainoana kokonaisvaltaisena yhteiskuntamme tapana. Toivon, että saamme pitää erilaisia mahdollisuuksia työllistää itsemme yrittäjyyden lisäksi.

Mielentila, jota ei ole saatu välttämättä varhaislapsuudessa, kutsutaan sisäisen yrittäjyyden olotilaksi. Sisäisen yrittäjyyden olotila voi kehittyä missä elämänvaiheessa tahansa. (Nyyssölä 2008, 64.) Palkkatyössäkin voi toimia yrittäjämäisesti. Siellä voi kehittyä, kehittää ja oppia uutta. Joku ryhtyy yrittäjäksi, että pääsisi jostain pois ja toinen siksi, että haluaa yrittäjäksi jonkin vuoksi. (Lavas 2013, 25.) Sisäisen yrittäjän olotilan voi varmasti saada myös kotiäiti. Sisäinen yrittäjyys voi kehittyä kotiäitinä olon aikana. Kotiäitinä toimiminen kasvattaa ihmisessä konfliktitilanteiden hoitamisen ja organisointikykyyn tarvitsevia taitoja.

Yritteliäs työntekijä on aina valmis uhrautumaan hyvän imagon eteen, koska näkee itsensä yrityksenä ja työpanoksensa itsenäisen yrittäjän tavoin. Ideaalitilanteessa työelämässä yrityskansalainen omaksuu organisaation tavoitteet ja arvot. Tällaista kansalaisuuden kukkaan puhkeamista meiltä jokaiselta nykyaikainen työ- ja hallintokulttuurimme ruokkivat ja odottavat. (Pyykkönen 2014, 94.) Työsäni olen toiminut itsenäisen yrittäjän tavoin. Organisaation tavoitteet ja arvot ovat menneet kaiken edelle. Usein mietinkin sitä, että miten tunnollinen sitä onkaan työpaikkaa kohtaan. Se luo varmasti turvallisuuden tunnetta, kun on asia elämässä, jonka eteen on valmis tekemään paljon.

2.2 Opiskelijat ja yrittäjyys

Yliopiston käytäntöjä ja akateemista urapolkua ohjaava uusi toimintatapa on yrittäjyys ja yrittäjähenkisyys. Yliopistot kehittävät ”tuotteita” julkaisuina ja tutkintoina yltääkseen rankinglistojen huippujen joukkoon. Yliopistoista keskenään kilpailevia tuotantolaitoksia ovat tehneet suoritekeskeisyys, välineellisyys ja yritysmaailman mallit. Elinkeinoelämä odottaa yliopistojen ja korkeakoulujen verkostoituvan ja koulujen odotetaan vastaavan joustavasti elinkeinoelämän tarpeisiin. Opiskelijoiden tulee harjoittaa yrittäjyyttä ja kehittää yrittäjämäisiä taitoja ja heidän tulee opiskella yhä nopeammin ja tehokkaammin. (Siivonen 2019, 90.)

Yrittäjäksi ryhtymiseen on selkeä ja positiivinen yhteys yrittäjyyskoulutuksella. Yrittäjäksi ryhtymistä edistää opiskelijan käsitys omasta liiketoiminnallisesta tietopohjastaan, sekä pystyvyydestään toimia yrittäjänä. Yrittäjäksi ryhtymistä selittävät myös opiskelijan ikä ja aiempi kokemus yrittäjyydestä. (Joensuu-Salo 2020, 27.) Yrittäjämäisesti kyseenalaistetaan oppilaitoksen sääntöjä, kulttuureja ja normeja. Oppilaitoksissa järjestetään yrittäjyyteen oppimiseen soveltuvat verkostot, oppimisympäristöt ja menetelmät. Oppilaitoksen yhteisenä ja kaikille kuuluvana tehtävänä tulisi yrittäjyyteen oppiminen näyttäytyä. (Järvi 2013, 67.)

Asenteella on katsottu olevan vaikutusta käyttäytymiseen ja asenne on mielipidettä syvällisempi. Käyttäytymisen ja asenteen välinen yhteys on ollut ongelmana löytää. Tilannesidonnainen ilmiö on asennoitumisen todettu olevan. Valmiutta

reagoida tietyllä tai tietynsuuntaisella tavalla on asenteella alettu tarkoittaa. (Tonttila 2001, 47.)

Kulttuurissamme arvostetaan paljon kriittistä ajattelua, josta seuraa muutamia ikäviä asioita. Jotta päästäisiin käsiksi ongelmiin, tarvitaan luovat ja muotoilevat ainesosat. Kriittisestä ajattelusta ne juuri puuttuvat. Väittelyn keinoin saadaan toisuus, josta perinteinen ajattelujärjestelmämme perustuu. Tieteen tai tilastomatematiikan avulla joskus omia mielipiteitä pyritään perustelemaan. Kielteisyyteen ja vastakkainasetteluun jumittunutta kinastelua on usein lopputulos, vaikka kriittinen keskustelu nähdään voimalliseksi keinoksi totuuden selville saamiseksi. (Lappalainen 2015, 21.)

Meillä on käsitys siitä, miten aivot ajattelevat menestyksekkään viime vuosikymmenen aivotutkimuksen ansiosta. Voimme kehittää uusia parempia ajatusmalleja ja voimme tarkastella uudelleen ajattelutapojamme, koska tiedämme aivojen toiminnasta niin paljon. Ajattelu- ja kielijärjestelmämme ovat huonoja luovaan mahdollistavaan ajatteluun ja huonoja havaintojen tekoon, mutta hyviä loogiseen ajatteluun. Siihen miten havainnot aivoissa syntyvät ja miten aivot yleensä toimivat, on uusien ajattelutapojen perustuttava. Innovaatioista, keksinnöistä ja suunnittelusta edistys on usein kiinni. Entistä paremmin pystymme edistämään innovaatioiden ja luovuuden käyttöä ajattelemalla mahdollisuuksia ja kokonaisuuksia. Lateraaliseksi ajatteluksi, luovaksi ajatteluksi ja mahdollistavaksi ajatteluksi tällaista kokonaisajattelua voidaan nimittää. (Lappanen 2015, 22-23.)

Se auttaa meitä ymmärtämään toimintaamme ja elämäämme aivan uudella tavalla, kun tiedostamme minkälaisen ennako-oletusten pohjalta ylipäätään toimimme. Tiettyjä tuloksia johdonmukaisesti tuottavat tietyt ajatukset, niihin liittyvät toiminnot ja tunteet. Tuloksena saattaa olla motivoituneisuus, tarmokkuus, mielihalu ja onnellisuus. Sama tila ja tulokset ovat tuloksena toistamalla sama toiminta ja tunteet. Erinomaisen järjestelmällisesti tämä prosessi toimii. Meidän on muutettava toimintaamme, tunnetilaamme ja ajatuksiamme, jos haluamme saada aikaan toisenlaisia tuloksia. Meidän on helppoa oppia paremmin johtamaan itseämme, kun teemme muutoksia ja opetellaan uusia tarkoituksenmukaisempia prosesseja. (Grönfors & Roos 1997, 41-42.)

Mielenkiintomme kohteet ja vuorovaikutuksemme niiden kanssa määrittelee ihmisen aivoissa emotion ja järjen välissä motivaation ja tahdon alue. Kokemukseemme perustuvat uskomukset, jotka kuuluvat myös järjen alueeseen. Refleksit, kivun aistimukset, mielihyvä ja alitajunta ovat alimpana mielessä. (Lappalainen 2015, 29.)

Aistihavaintojen (näkö-, kuulo-, maku-, haju- ja tuntohavainnot) perusteella jokainen meistä muodostaa käsityksensä. Käyttäytymistämme ohjaa käsityksen todellisuudesta, jonka luomme itsellemme. Olemme muodostaneet asenteemme ja uskomuksemme kokemuksemme ja havaintojemme pohjalta, joka perustuu käsityksemme todellisuudesta. (Grönfors & Roos 1997, 42)

Joko positiivisena tai negatiivisena kokemukset tallentuvat aivoissa toimivissa ”kyllä/ei -järjestelmänä”. Vaihtoehtoja ja kokonaisuuksia suunnittelevaksi ajatteluksi voi ajatteluaan kehittää. Jos haluaa tutkia tulevaisuuden mahdollisuuksia ja haluaa ajatella luovasti, on päästävä ulos omasta ”minä tiedän” -ajattelusta. Kokemus tarjoaa vain yhdenlaisen tiedon ja yhden näkökulman, joka on ymmärrettävä. Monitahoisen hyödyntämisen, käsittelyn ja uuden tiedon luomisen mahdollistuu, kun yksittäisten ihmisten näkökulmat kohtaavat. (Lappalainen 2015, 32-33.)

Omat menneisyyden henkilökohtaiset kokemuksemme vaikuttavat siihen, miten käytämme aistejamme, joita käytämme hyvin eri tavalla. Siihen miten koemme nykyisen todellisuutemme, lapsuutemme tapahtumilla on hyvin suuri vaikutus. Siihen miten miellämme ympäröivän todellisuuden, kieli ja sosiaalisesti hyväksytyt tavat käyttäytyä vaikuttavat myös siihen. Ne vaikuttavat siihen, minkälaisia suodattimia meille muodostuu ja minkälaisia kategorioita muodostamme ympäristön tiedosta. (Grönfors & Roos 1997, 43.)

Omaa vakiintunutta mielipidettään ja näkökantaansa älykäskin ihminen saattaa puolustaa. Uusille ideoille ollaan torjuvia. Korostetaan oman kokemuksen sääntöjen merkitystä ja uutta luovia muutoksia vastustetaan. Koska uskomme tietävämme, mitä odottaa, jos meillä on kokemusta ja meillä on ennakko-odotuksia. ”Uskomustotuus” on yksi totuuden tyyppi, joka tarkoittaa sitä, että sinulla on jokin uskomus. Vaikka sen perusteet ovat kaikkein heikoimmat, niin sitä pidetään kaikista totuuksista voimakkaimpana. (Lappalainen 2015, 35-36.)

Yhtenä uravaihtoehtona on syytä kiinnittää huomiota yrittäjyyden houkuttelevuuteen työllistymisen ja yritystoiminnan kehittämisen näkökulmasta. Opiskelijoiden yrittäjävalmiuksien vahvistamista se edellyttää koulujärjestelmältä. Vuonna 2005 Suomessa toimi yrittäjinä Tilastokeskuksen sijoittumistilastojen mukaan 1,3 % yliopistotutkinnon suorittaneista ja 2,5 % ammattikorkeakoulun suorittaneista. Jos kiinnostus yrittäjäksi ryhtymiseen on näin vähäistä, niin on syytä kysyä, miten tulevaisuudessa menestymme. (Pihkala 2008, 29.) Tonttila (2010, 39) pohtii, että mikä on yrittäjän arvostus opiskelijan näkökulmasta, koska yrittäjä pystyy siihen, mihin itsellä ei ole rohkeutta. Opiskelijat arvioivat palkkatyöntekijöihin verrattuna yrittäjien työmäärän suureksi.

2.3 Yrittäjyysopinnot

Korkeakoulujen tehtävä on turvata yrittäjiksi aikoville ja yrittäjyyttä suunnitteleville riittävät perustiedot ja -taidot, tehtävänä on antaa myönteinen kuva yrittäjyydestä ja pyrkiä opiskelijoita näkemään yrittäjyys palkkatyön vaihtoehtona. Korkeakoulujen tehtävänä on myös edistää kasvuyrittäjyyttä sekä omassa piirissään syntyneiden ideoiden, keksintöjen ja tutkimustulosten hyödyntämiseen yritysten kautta. (Pihkala 2008, 207.)

Koulutusohjelmiin ja perusteisiin on yrittäjyys liitetty eri koulutusasteiden opetussuunnitelmiin (Pihkala 2008, 207). Yrittäjyyskoulutuksessa edistetään olemassa olevan yrittäjäpotentiaalin realisoitumista ja kehitetään yrittäjyyden vaatimia valmiuksia. Ei ole syntynyt yhteistä ymmärrystä yrittäjyyskasvatuksen tehtävästä, sisällöstä ja alasta kiinnostuksesta ja keskustelusta huolimatta. (Römer-Paakkonen 2001, 142.)

Lasten ajattelua ovat muovaamassa opettajat toiminnallaan, ilmaisuillaan, piiloviesteillä ja mallillaan. Yrittäjämäisen käyttäytymisen edistämistä ja kehittämistä on yrittäjäkasvatus sekä organisaatiossa että yksilöissä. (Hynninen 2006, 16.) Mielestäni opettajalla on iso vaikutus innostaa tai latistaa opiskelijaa. Hänellä on isot valttikortit opiskelijan asenteisiin, koska hän voi opettaa yrittäjyyttä kannustavasti ja hän voi herätellä opiskelijaa näkemään valoisan puolen yrittäjyydessä.

Varsin myönteistä on ammattikorkeakoulujen opettajien keskuudessa suhtautuminen yrittäjyyteen. Ammattikorkeakoulujen menestystekijänä on yrittäjyysstrategian laatiminen selvästi johtanut asian tiedostamiseen. Opettajilla on yli 70 prosentilla tyydyttävällä tai huonolla tasolla yrittäjyystiedot ja -taidot heidän oman arvionsa mukaan. (Pihkala 2008, 207.) Kontekstin eli normit, kulttuurin ja pelisäännöt yrittäjyyden oppimiseen, jonka luo oppilaitos. Yrittäjyyden oppimista eivät tue opetuskulttuuri ja opetusjärjestelyt opettajien mielestä ammatillisessa koulussa. Mahdollisuuksia opettajat kuitenkin näkivät opetusjärjestelyissä. Opettajalla on tärkeä rooli muutosagenttina, jotta yrittäjyys olisi osa opetusta. Yrittäjyyskasvatuksen sisällöstä ja tavoitteista on opettajalla oltava käsitys. (Järvi 2013, 65.)

Lisäsin liitteiksi LAB University of Applied Sciences Tieto- ja viestintätekniiikan koulutuksen Insinööri (AMK) päiväopetuksen opinto-oppaan. Halusin sen lisätä tähän tutkimukseen, koska siitä näkyy hyvin korkeakoulun yritysopintojen ja muiden opintojen määrän. Sisällöllisesti toimivaksi ovat mielestäni opinnot suunniteltu, koska pakollisia yritysopintoja oli vain 5 opintopistettä. Vapaasti valittavissa ei ollut yritysopintoja ollenkaan. Liitteet alkavat sivulta 39.

3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TOTEUTTAMINEN

3.1 Narratiivinen kirjallisuuskatsaus

Metodia ja sen tutkimustekniikkaa, jossa tutkitaan tehtyä tutkimusta, kutsutaan kirjallisuuskatsausmetodiksi. Kirjallisuuskatsauksessa on kyse siitä, että tehdään tutkimustuloksia, jotka ovat perustana uusille tutkimustuloksille, eli tehdään ”tutkimusta tutkimuksesta” (Salminen 2011, 1). Pyrin saamaan vastaukset opinnäytetyöni alatutkimuskysymyksiin ja tutkimusongelmaan. Aikomukseni oli tehdä narratiivinen kirjallisuuskatsaus, joka kuuluu kuvaileviin katsauksiin. Kirjallisuuskatsaus kertoi tai kuvasi aiheeseeni ”Opiskelijoiden asenteet yrittäjyyteen?” liittyvää aiempaa tutkimusta, sen laajuutta, syvyyttä ja määrää.

Kirjallisuuskatsaus tarjoaa uutta tietoa käsitellen ja tiivistäen laajoja aineistoja. Tieteenalan tuntemusta kirjallisuuskatsaus palvelee. Omalle tieteenalalle perustellun sisällön ja perehtymisen oman alansa keskusteluun pitkällä aikavälillä tutkijan kirjallisuuskatsaus tavallaan pakottaa. Tutkimusperinteen eroja voidaan narratiivisen kirjallisuuskatsauksen avulla paljastaa. (Salminen 2011, 22.)

Narratiivitutkimuksen metodikirjallisuus on enemmän ideapankki kuin sääntökoelma tai keittokirja. Narratiivinen tutkimus on erittäin monitieteinen useisiin suuntiin kehittyvä verkosto eikä muodosta yhtenäistä ja selkeää rakennelmaa ja myös sen käsitteistö on kirjavaa. Monin tavoin voi määritellä tarinan ja kertomuksen. (Valli 2018, 189.) Valitsin metodiksi kirjallisuuskatsauksen, koska se oli minusta kiinnostavin menetelmä, jolla aihetta voi tutkia. Tutkimusta olisi ollut hankala lähteä toteuttamaan kyselyn tai haastattelun kautta, koska kohderyhmää on hankala määritellä. Tiivistin mielestäni tärkeitä jo aikaisemmin tehtyjä tutkimuksia aiheestani, lisäksi pohdin tutkimuksessani keräämäni aineistoa.

Narratiivinen katsaus on metodisesti kevyin muoto, jossa käsiteltävästä aiheesta pystytään antaa laaja kuva. Sen avulla voidaan kuvailla käsiteltävän aiheen kehityskulkua ja historiaa. Ikään kuin ”tapahtumien maisemaa” voidaan narratiivisella otteella järjestää. Lopputulokseen pyritään narratiivisessa kirjallisuuskatsauksessa, joka on samalla helppolukuinen. (Salminen 2011, 7.)

Narratiivisuus liitetään tarinallisuuteen, jossa kyseisessä lähestymistavassa sovelletaan ja analysoidaan kertomuksia. Kertomukset voivat olla arkielämän pikku viestejä, muistiinpanoja, tutkijan kenttämuistiinpanoja, kirjeitä, päiväkirjoja, haastatteluita ja elämäntarinoita. Kertomuksissa kaikuvat tutkijan oman elämän monet eri minuudet ja koko yhteiskunnallinen ja kulttuurinen konteksti. (Aaltola & Valli 2010, 257.) Itse perehdyin opinnäytetyössäni jo tehtyihin tutkimuksiin, joissa on haastatteluja ja elämäntarinoita. Valitsin kiinnostavimpia kohtia, tiivistin ja analysoin aiheita. Lisäksi peilasin itseäni ja omia kokemuksia analysoidessani toisten tutkimuksia, koska olen itse myös opiskelija.

Narratiiviseksi kirjallisuuskatsaukseksi sopi tutkimukseni aiheesta ”Opiskelijoiden asenteet yrittäjyyteen?”, koska lähestymistapa oli väljän metodinen. Lisäksi metodologinen tarkkuus ei ole kovin valikoiva, koska tavat ja keinot, joilla tieteellistä tietoa tavoitellaan ja hankitaan, on laaja (Salminen 2011, 23).

Opinnäytetyöni analyysimenetelmänä oli aineistolähteinen sisällönanalyysi. ”Aineistoa lähestytään tutkijan omilla ehdoilla”, usein siteerattu menetelmän ohjeistus. Tekniikkaa on sovellettu useissa opinnäytetöissä. Ongelmallinen ja harhaanjohtava menetelmällinen ohjeistus. Teoriapitoisia havaintojaan, ajatuksiaan ja aikaisempia tietojaan ei voi tutkija kadottaa. Absurdi on idea aineistolähtöisessä analyysissä. Mahdottomuus on puhdas aineistolähteisyys. Teoria pitää itse oivaltaa, kehittää tai ”keksiä”, sillä se ei kehity pelkästään aineistoa seulomalla.

3.2 Aineisto

Vapaasti tutkimukseen voi käyttää tietokantojen kautta saavutettavissa olevia elektronisia julkaisuja, tekstejä ja vastaavia voi vapaasti käyttää tutkimukseen. Vähemmän organisoidusti verkossa julkaistuja tutkimussuunnitelmia, artikkeleita sekä selkein viitetiedoin merkittyjä seminaari-, loppu- ja opinnäytetöitä voi samalla tavalla tutkimuksessa käyttää. Muiden julkaisujen tavalla tekijänoikeudet rajaa niiden käyttöoikeuksia ja -tapaa. (Kuula 2011, 171-172.)

Opinnäytetyöni kiinnittyy aihealueessani jo julkaistuun väitöskirjaan nimeltään ”Yrittäjyyden arvottaminen akateemisten nuorten argumentoinnissa”, jonka on kirjoittanut Tonttila Kirsi Helsingin yliopiston sosiaalitieteiden laitoksesta (Tonttila

2010.) Ja akateemiseen väitöskirjaan nimeltään ”Yrittäjyyden oppiminen ammatillisella toisella asteella”, jonka on kirjoittanut Järvi Taina Lapin yliopiston Kasvatustieteiden tiedekunnasta (Järvi 2013.) Opinnäytetyöni kiinnittyy myös hankkeeseen nimeltään ”Ammattikorkeakoulusta yrittäjäksi”, jonka on kirjoittanut Honkanen Virpi Turun yliopiston koulutussosiologian tutkimuskeskuksesta (Honkanen 2008.) Keskeisimmät käsitteet tutkimustehtävässäni ovat ”Yrittäjähenkisyys” ja ”Miten yrittäjyyttä voidaan edistää”. Julkaistut väitöskirjat perustelevat tutkimustehtäväni rajaamisen. Päädyin tähän aineistoon, koska halusin opiskelijoiden eri näkökulmista tarkastella tutkimuksen aihetta. Sain toisen asteen-, ammattikorkeaja- ja yliopisto-opiskelijoiden näkökulmaa tutkimukseeni. Tietokannoista Google Scholarista ja Luc Finnasta hain aineiston tutkimukseeni. Lisäksi hyödynsin tieteellisiä artikkeleita, jotka hain kotimaisesta artikkeliviitetietokanta Artosta.

Keskeinen kohderyhmäni on yleisesti opiskelijat. Opiskelijat ovat kohderyhmäni, koska heillä on tulevaisuus vielä avoinna ja heille voi olla yrittäminen yksi vaihtoehto työllistää itsensä. Valmiiden aineistojen kohdalla etenen niin, että etsin uutta näkökulmaa ja pyrin saamaan vastauksen tutkimusongelmaan. Aineistoksi kerään tieteellisistä artikkeleista aiheesta ”opiskelijoiden halukkuudesta yrittäjyyteen”. Aineistoksi valitsin myös väitöskirjat, jotka mainitsin yläpuolella. Lisäksi peilaan itseäni ja omia kokemuksia analysoidessani toisten tutkimuksia, koska olen itse myös opiskelija. Pohdinnassa on minun henkilökohtaisia mielipiteitäni koskien yrittäjyyttä.

3.3 Aineiston analysointi

Kaikkein ensimmäinen ja myös tärkein ”analyysimenetelmä” on ajattelun taito. Valmiit tulokset eivät putkahda lopullisessa muodossaan pöydälle, eikä niin voi olettaa. Eli ilman ajattelun taitoa ei voi tutkija selvittää. Tutkimusmenetelmän teoreettinen ja tekninen hallinta yhdistyy suhteessa ajattelun kanssa. Saadaan laadukas lopputulos, kun yläpuolella olevaan yhdistetään tujaus luovuutta, hyppyseläinen rohkeutta ja määrämitta tieteellisen erittelyn taitoa. (Aaltola & Valli 2010, 16.)

Avoimella lukemisella olisi ehdottomasti syytä aloittaa aineiston analyysi, ilman analyttisiä apuvälineitä mielen pinnalla tai kynää kädessä. Dialogikumppaneina

tulisi ensisijaisesti suhtautua tarinoihin, ei objekteina. Se millä kaunokirjallisiakin kertomuksia luetaan ensimmäisellä lukukerroksella, on syytä olla juuri sellainen. Tapaa, jolla hyvä romaani luetaan uudelleen, tulisi toisen lukukerran muistuttaa: kertoja on tullut jo tutuksi, juonta ei tarvitse enää jännittää, mutta sen sijaan on mahdollista havaita yleissävyn pieniä murtumia ja tarkkoja vivahteita. Varsinaisesti aineiston analyttiseen läpikäyntiin voi alkaa siirtymään tämän jälkeen. Eri-laisia analyysin menetelmiä on syytä kokeilla ennen kuin oikea löytyy. (Valli 2018, 196.)

Ehkä etukäteen ei ole edes osannut ajatella, että tutkimuksen aineistosta löytyy aina paljon uusia kiinnostavia asioita. Kaikkia näitä uusia asioita olisi kiva tutkia, mutta on myönnettävä se, että yhden tutkimuksen puitteissa ei ole mahdollista kaikkia kiinnostavia asioita tutkia. On valittava kapea ilmiö, joka on tarkkaan rajattu ja mitä siitä irti saa, on kerrottava kaikki. Pitää siirtää seuraavaan tutkimukseen kaikki muu mielenkiintoinen materiaali, jota aineistosta löytyy. Tutkimusongelmasta, tutkimustehtävästä ja tutkimuksen tarkoituksesta näkyy se, että mistä juuri tässä tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 104-105.)

Jotakin auki kirjoitettua analyysitekniikkaa voidaan käyttää, kun aineistoa pilkotaan, jäsennetään, luokitellaan ja järjestetään esimerkiksi rinnastettavaksi ja vertailtavaksi. Kuinka hyvin käytetty analyysitekniikka toimii, on toiminnan keskeinen tavoite tässä analyysivaiheessa. Hakemalla yhtäläisyyksiä ja eroja voi tutkija siirtää analyysin tuottamat havainnot teoreettiseen tai tutkimuskeskustelujen luomaan yhteyteen. Hän saattaa koota havaintoja yhdistävän rakenteen tai hän saattaa jäsentää havaintojaan teoreettisesti. Tietyn ajattelukehikon tai idean pohjalta voi tutkija aineistosta muodostettuja havaintoja tarkastellaan valikoivasti. (Ronkainen & Pehkonen & Lindblom-Yläne & Paavilainen 2013, 124-125.) Minun tekniikkani tässä tutkimuksessani oli se, että hain yhtäläisyyksiä ja eroja eri tutkimusten väliltä tutkimuskeskustelujen luomaan yhteyteen.

Tutkimusaineistosta teoreettinen kokonaisuus aineistolähtöisessä analyysissä pyritään luomaan. Tutkimuksen tarkoituksen ja tehtävänasettelun mukaisesti analyysiyksiköt valitaan aineistosta. Etukäteen sovittuja tai harkittuja eivät ole

analyysiyksiköt. Koska analyysin odotetaan olevan aineistolähtöistä, aikaisemmillä havainnoilla, tiedoilla tai teorioilla tutkittavasta ilmiöstä ei pitäisi olla mitään tekemistä analyysin toteuttamisen tai lopputuloksen kanssa. Vain analyysin toteuttamista koskee teoria, joka tutkimuksessa liittyy analyysiin ja analyysin lopputulokseen. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 108.)

Tutkijan oman ymmärryksensä varassa nostaa tiettyjä asioita tutkimustulokseksi eli tulkitsee ja käsitteellistää aihettaan. Kiinnostavia tuloksia voi jäädä löytämättä, koska joskus tutkija voi myös erehtyä tai tehdä virheitä. Nuo aiemmin löytämättä jääneet tulokset joku muu voi myöhemmin löytää, koska tieteen itsensä korjaavuuteen kuuluu kuitenkin se ajatus. Soveltaviksi ja kunnioittaviksi systemaattisiksi toimintatavoiksi analyysitavat voi toki ymmärtää. Tutkimusperinteen, aiemman tutkimuskeskustelun ja aineiston pohjalta niitä muunnellaan, luodaan ja sovelletaan tutkimuksessa tarkoituksenmukaisesti. (Ronkainen yms. 2013, 123-124.)

4 TUTKIMUKSISSA ESIIN NOUSSEET ASIAT

4.1 Motivaatiotekijät yrittäjäksi ryhtymiseen

Tonttilan (2010, 37) tutkimuksessa vahvin houkutin yrittäjyyteen oli itsenäisyys kauppakorkeakouluopiskelijoiden mielestä. Itsenäisyyttä arvioitiin rajoittavan asiakkaiden ja sidosryhmien tarpeisiin vastaaminen. Honkanen (2008, 39) havainnoi tutkimuksessaan, että yrittäjäperhetaustan kautta saadusta kulttuuripääomasta johtunee osaltaan yrittäjyysinnostus henkilössä. Honkanen (2008, 44) selvitti, että alan huonoa työtilannetta tai vaikeutta työllistyä muuten pidettiin yrittäjäksi ryhtymisen keskeisenä syynä. Harrastuksen muuttuminen ammatiksi, hyvän markkinaraon löytäminen ja perheyrietyksen jatkaminen olivat syitä, miksi lähdettiin yrittäjän tielle. Varsin monia houkuttelee yrittäjyydessä autonomisuus eli vapaus luoda ja tehdä jotain itse sekä työn itsenäisyys. Yrittäjyyttä parhaiten luonnehtivia tekijöitä ovat halu luoda jotain itse ja autonomisuus. Osa persoonallisuutta kuvataan yrittäjyys ja yrittäjyyshenkisyys. Sinnikkääksi puurtajaksi varsin moni osoittautuu Honkasen tutkimuksessa. Ammattitaidon kanavoimisen ja sen edelleen kehittämisen monelle on yrittäjyys mahdollistanut. Yrittäjyys elämäntyylinä ja näyttämisen halu on toiminut yrittäjyyttä motivoivana tekijänä. Keinona oman toimeentulon turvaaminen on monelle yrittäminen.

Lyytinen ja Piha (2004, 236) kirjassaan kirjoittavat siitä, että vaikka vaurastumishaaveet olisivatkin mielessä, niin rikastumisesta ei ainakaan suoraan puhuta yritystä perustettaessa. Yhtenä osana yrittäjyyden perusfilosofiaan kuuluu vaurastumisen halu. Onnistumisen hedelmistä pitäisi olla yrittäjällä mahdollisuus nauttia. Keitele (2008, 16) on havainnut, että ainakin kyselyissä on epäuskoa akateemisiin ammatteihin. Itsenäisyyden tarve on suomalaisilla vahva. Turvallisuuden kaipuutakin vahvempi, ja pätkätöiden maailmassa on vähemmän turvallisuutta. Tohtoreita tehtaillaan yli tarpeen ja koulutusta vastaavien työmahdollisuuksien samaan aikaan kun ammattioppilaitokset valittavat yrityksen työntekijöiden ja oppilaiden puutetta. Yrittäjiksi aletaan vaan, jos muuta työtä ei saa, on henki yliopistossa yrittäjäkoulutuksessa.

Työkokemukset, lähipiirin suotuisat tai epäsuotuisat esimerkkitapaukset, perhe-taustat ja saadut roolimallit vaimentavat tai kannustavat yrittämislähtöisyyttä. Se mil-laisessa ympäristössä yksilö viihtyy ja minkälaisesta tekemisestä innostuu ja mitä työnsä sisällöstä odottaa, heijastuvat yksilön yrittämisen motiiviin. Siinä kun muu-hunkin työhön ja ammattiin liittyvät valinnat, niin yrittäminen on uravalinta. (Nurmi 2020, 63.)

Luovuus ja innovatiivisuus liitetään usein yrittäjyyden oppimiseen. Oppimista yh-distää luovuus ja innovatiivisuus. Osaamis- ja ongelmaperusteinen oppiminen, joka tukee uskallusta yrittää ja oppia erheistä, on Lapin Amk:ssa vastaus tulevai-suuden haasteisiin luovuuden, yrittäjyyden ja innovatiivisuuden edistämiseksi. Ammatissa toimimiseen työntekijänä ja yrittäjänä itseohjautuvuus ja vastuullisuus omasta oppimisesta ja oppimisteoista kasvattavat asennetta. (Kangastie 2017, 3.)

Eläkkeelle jäävät suuret yrittäjäikäluokat. Uusille yrittäjille ei ole koskaan markki-noilla ollut niin paljon vallattavaa tilaa kuin nyt. Kymmeniä tuhansia yrityksiä tulee loppumaan, koska enemmistö on yhden hengen firmoja. Suurten ikäluokkien yrit-täjät lopettavat hommat ja menevät eläkkeelle. Käsillä olisi parempi aika ruveta yrittäjäksi kuin koskaan, vaan suomalaisten nuorten halu ruveta yrittäjiksi on tut-kimusten mukaan vähäistä. (Keitele 2008, 11.) Kun suuret ikäluokat jäävät eläk-keelle, niin työiässä olevilla on vaihtoehtoja, vaikka vaihtaa työpaikkaa tai perus-taa yritys. Yrittämisestä haaveilevan kannattaa nyt perustaa yritys, vaikkakin sel-lainen mikä menestyisi pandemiasta huolimatta.

Toisen palveluksessa on vakinaisen työpaikan saaminen harvinaisempaa kuin koskaan pätkättöiden ja pientenkin osatehtävien ulkoistamisen vuoksi. Firman kautta laskutettavaksi freelanceriksi moni joutuu, joka tarkoittaa ulkoistettua työn-tekijää. Tässä tilanteessa voisi alkaa mieluummin aidoksi yrittäjäksi. (Keitele 2008, 11.)

Ammatillisesti saa mahdollisuuden toteuttaa itseään yrittäjäksi ryhdyttyä. Monta erityisaluetta voi olla yrittäjäksi ryhtyvällä mitä hän osaa. Mutta hän voi keskittyä vain yhteen asiaan toisella ollessaan töissä. Myös taloudellisen hyödyn uskottiin kannustavan yrittäjäksi ryhtymiseen. Yrittäjyydestä houkuttelevan vaihtoedon, joka osaltaan tekee palkkatyötä paremman ansiotason. Yritystoiminnan kautta

saatava arvostus nousee perustamismotiivina esille. Perheen tai yhteisön taholta omaksutun perinteen jatkaminen mainittiin myös perustamismotiiviksi. (Tonttila 2001, 80-81.) Markkinoilla voi olla tyydyttämätön tarve tai sieltä voi puuttua jokin tuote, jolle tuntuu olevan sijaa, mikä synnyttää yritystoimintaa (Keitele 2008, 62).

Taloudellista toimintaa painottavaa ja tukiin pohjautuvaa yrittäjyyden edistäminen näyttää olevan enemmän luonteeltaan kuin henkilön kehittymiseen ja kasvuun tähtäävää (Nurmi 2020, 76). Työn virikkeellisyys ja haastavuus on työmotivaatiota lisääviä tekijöitä. Tonttilan tutkimuksessa yrittäjyyteen asennoitumisessa esiin nousi: yrittäjyys elämäntilanteellisena ratkaisuna, yrittäjyys ja perhe, yrittäjyydestä saatava korvaus, yrittäjyys itsensä toteuttamisen väylänä, yhteisyrittäjyys, yrittäjyyden ja palkkatyön limittäminen (Tonttila 2001, 70 ja 90).

4.2 Yrittäjyysopinnoista motivaatiota

Tonttilan (2001, 174) tutkimuksessa ilmenee väittämä, jossa yrittäjyyden kerrotaan olevan kotona opittu tai synnynnäinen ominaisuus, joten yrittäjyyteen ei voi kouluttautua. Järvi (2013, 14) havainnoi tutkimuksessaan, että opettajat opettavat yleisiä aineita ja he keskittyvät varsinaiseen ammatin opettamiseen, jotka eivät liity yrittäjyyteen, niin yrittäjyyskasvatuksen liittäminen opetukseen on usein vierasta. Varsinaisen yritystoiminnan näkökulmasta opettajat näkevät yrittäjyyden, ja he eivät koe olevansa varsinaisia kasvattajia. Yhteistyö ja työssäoppiminen alueen elinkeinoelämän kanssa on ammatilliselle koulutukselle ominaista. Ammatillisen osaamisen karttuminen, työn tietoperusta, yhteistoiminta sekä autenttinen työ yhdessä mahdollistavat oppimisympäristön. Myös yrittäjyysvalmiudet voisivat yhdistyä siihen.

Tonttilan (2010, 40) mukaan koulutustason nousu laskee yrittäjäksi ryhtymisen todennäköisyyttä, koska akateemiset ovat kaikkiaan suuri haaste yrittäjyysopetukselle. Yleisen aktiivisuuden lisääntyminen ja itsetunnon kohoaminen näyttääkin olevan keskeinen välittävä tekijä yrittäjyyskoulutuksessa. Omien kykyjen markkinointitaitojen kehittymistä, ryhmätyö- ja tiedonhankintatapojen parantamista ja oman tilanteen analyysitaitojen oppimista ovat oppimistuloksina koulutetut pitäneet tärkeänä. Onko koulutuksen avulla turha tavoitella yrittäjyyttä, vai

onko kyseessä synnynnäinen tai kotoa omaksuttu ominaisuus? Yrittäjyyttä sekä voidaan että ei voida opettaa. Ivancevich (1991, 5) on sitä mieltä, että verrattain on vaikeaa riskinoton, innovatiivisuuden ja luovuuden opettaminen. Yrittäjäkoulutuksen avulla voidaan vahvistaa ongelmanratkaisu-, integraatio- ja viestintätaitoja. Järven (2013, 73) tutkimuksessa käy ilmi, että yrittäjyyden oppimisen ydintä on päätösten tekeminen. Vastuun ottaminen päätösten seurauksista ja riskin sietämistä sisältää päätösten tekeminen. Yrittäjän tehtävänä on johtaa sitä tietoa, mitä hän tarvitsee päätöksensä tietoa ympäröivistä verkostoista.

Honkanen tutkimuksessaan (2008, 55) havainnoi, että kolmeviidestä pitivät yrittäjyysopinnoista riittävänä ammattikorkeakoulussa. Yksi viidestä katsoi aiheen olevan heille merkityksetön. Yrittäjyystiedot riittämättömiksi taas yksi viidestä arvioi. Koulutusohjelma keskittyi yrittäjäksi ryhtymiseen, mitä mieltä vajaa puolet vastanneista oli. Yrittäjyys opinnoissa oli keskitetty liikaa teoriaan, ja opinnoissa ei ollut riittävästi käytännön läheistä opetusta. Sitä mieltä olivat vastaajien joukko, jotka pitivät yrittäjyystietoja riittämättömänä. Salo selvitti (2013, 143) tutkimuksessaan, että 44 % opiskelijoista eivät voisi toimia itsenäisenä yrittäjänä, ja 38 % voisi toimia itsenäisenä yrittäjänä. 38 % vastaajista ei voisi toimia tiimiyrittäjänä, ja taas vastanneista voisi toimia tiimiyrittäjänä 56 %. Jokseenkin tai täysin eri mieltä olivat 56 % siitä, etteivät voisi toimia yrittäjänä ja taas 25 % vastasi, ettei voisi koskaan varmasti toimia yrittäjänä. Oma yritys ei tule olemaan koskaan 53 %:lla, kun taas yritys tulee olemaan todennäköisesti 47 %:lla. Vastaukset lomakekyselystä saivat Salon vahvasti epäilemään, koska edellä saatujen vastauksien perusteella, opinnot opiskelijoilla eivät etene sillä päättäväisyydellä, kuin voisi odottaa. Vastaukset ehkä heijastavat opiskelijoiden haaveita.

Järvi (2013, 71) havainnoi tutkimuksessaan, että verkostoissa toiminnallisesti ja mahdollisimman aidoissa ympäristöissä yrittäjyyttä opitaan parhaiten. Mahdollisuudet (tulevaisuus) ja kokemus (menneisyys) yhdistyvät oppimisen prosessissa. Ulkopuolisiin verkostoihin opiskelijoiden tutustuessa oppilaitosympäristöstä opettaja on tärkeässä roolissa ohjatessaan heitä. Honkanen (2008, 54) toteaa yhteenvedossaan, että yrittämiseen liittyvien käsityksien muotoutumisessa koulutuksella on vaikutusta. Koulutuksessa olevien sukupuolesta ja aikaisemmista yrittä-

jjyskokemuksista voi riippua käsityksen muotoutuminen. Käsityksiä yrittäjyydestä negatiivisempaan suuntaan koulutus voi hyvästä tahdostaan huolimatta muuttaa. Tonttilan (2001, 174) tutkimuksessa käy ilmi, että varsin ristiriitaisia käsityksiä yrittäjyyskoulutuksen vaikuttavuudesta on. Ainakin osittain haastateltavista uskoi väittämän pitämän paikkaansa; perheen merkitystä roolimallin antajana korostettiin, mutta myös koulutukseen uskottiin. Myös siihen uskottiin, että jos innostusta löytyy, niin yrittäjyyteen uskottiin voitavan kouluttautua.

Honkasen (2008, 54) tutkimuksessa opiskelijoiden saadessa tietoa koulussa yrityksen toimintatavoista, yrittäjäksi ryhtymisestä ja tietoa ylipäättään yrittäjyydestä käsitykset yrittäjyydestä olivat muuttuneet positiivisempaan suuntaan. He olivat myös maininneet nykyiset työtehtävät palkkatyössä tai yrittäjyydessä, jotka olivat lisänneet myönteisyyttä yrittäjyyttä kohtaan. Koulutuksesta ja koulutuksessa esille tulleille yrittäjyystiedoille antoivat opiskelijat isoimman painoarvon, miksi heidän käsityksensä olivat muuttuneet paljon positiivisempaan suuntaan. Myönteisyyttä olivat lisänneet yrittäjämönteinen ilmapiiri, kannustus, käytännön esimerkit ja innokkaat yrittäjät yhteisössä. Copen (2005, 373) mukaan omien heikkouksien ja vahvuuksien itsestä oppiminen, oman kehityksen, oman vaihtelevan roolin ymmärtämistä yritystoiminnassa, sekä motivaation ja kiinnostuksen kohteiden ymmärtämistä. Erilaisten roolien jakamisena ja osaamisen kohdentamisena tietyissä tehtävissä nämä ilmenivät opiskelijoiden toiminnassa. Järven (2013, 76) mukaan opiskelijat toivat ongelman esiin. He alkoivat suunnitella toimintaa ongelman pohjalta ja arvioivat tiedontarpeen. Esiin nousi suhteiden johtaminen, taloudellinen suunnittelu, neuvottelutaito, yrittäjyyden taitojen kehittyminen ja persoonallinen kehittyminen. Henkilöstöhallintaan, taloudelliseen selviytymiseen, tuloksen kasvattamiseen, markkinoinnin tehokkuuteen ja myynnin kasvattamiseen liittyivät opiskelijoiden puheen sisällöt. Ongelmat, jotka nousivat esiin opiskelijoiden mielipiteissä, voidaan jakaa johtamiseen, yritystoimintaan ja itseen.

Järven (2013, 74) mukaan epäonnistuminen saattaa merkitä jopa hyvää suoritusta ja onnistumista oppimisen arvioinnin kannalta päätöksen teon ja riskin oppimisessa. Mahdollisuudeksi luoda uutta ja lisätä oppimisen mielekkyyttä koettiin yrittäjyyden oppiminen ja siihen liittyvän epävarmuuden lisäävän, kun siirrytään virheiden etsimisestä kokeilemisen ja epäonnistumisten hyväksyntään. Tonttilan

(2010, 88) tutkimuksesta käy ilmi, että henkilö- ja tilannetekijät vaikuttavat yrittäjäksi ryhtymisen motivaatioon, joka syntyy henkisessä kasvuprosessissa. Jos tilanne suosii yrittäjäksi ryhtymistä ja jos henkilö on motivoitunut, niin henkilö todennäköisesti ryhtyy yrittäjäksi. Henkilökohtaiset olosuhteet ja elämäntilanne, ympäristön yrittäjämysteisyys tai muuten suotuisat olosuhteet, muiden vaihtoehtojen määrä ja työtilanne vaikuttavat päätökseen ryhtyä yrittäjäksi. Henkilön maailmankuvan kautta vaikuttavat ulkoiset olosuhteet.

4.3 Opiskelijoiden mielipiteet yrittäjyydestä

Yksinyrittäjäkysely 2019 kertoo, että yritystoiminnan kasvua rajoittaviksi tekijöiksi ilmenee yrityksen toiminnan henkilöityminen itseen, työllistämisen riski ja kalleus sekä se, että omaa työaika ei voi lisätä (yrittäjät 2019). Tonttilan väitöskirjassaan opiskelijoiden negatiivinen yksi negatiivinen mielikuva on, että yrittäjä voi olla raatava riskeeraaja: yrittäjä saavuttaa pieniä voittoja, ottaa suuria riskejä ja raataa työtaakan alla (Tonttila 2010, 37). Yritykselle voi tulla seinä vastaan, kun varoja ei ole enää mielekästä hakea yritykseen lisää ja yrityksen varat eivät riitä sen velkojen suoritukseen. Yrityksen tavoitteellisena lopettamiskeinona ei voida pitää konkurssia. Kannattaa tarvittaessa perehtyä tarkoin konkurssiin liittyviin verokysymyksiin, koska ne koskevat yrityksen velkoja ja omistajia, ja ne koskevat konkurssipesää. (Lakari 2014, 14.)

Pyykkösen (Pyykkönen 2014, 108.) kirjassa on paljon negatiivista ajatusmaailmaa yrittäjyydestä. Kuten: Menestyksekkäässä yritteliäisyyttä korostavassa työelämässä positiiviset lupaukset jäävät saamatta ja oravan pyörään uupuu moni potentiaalinen menestyjä. Todellisuus ei välttämättä vastaakaan sisäisiä ja ulkoisia odotuksia, menestyvään yrittäjäkansalaisuuteen liittyvät jatkuva venyminen ja suorittaminen, ja toisinaan itsesyylisyys. Nykyisin enemmän kuin koskaan yhteiskunnassamme on loputtoman kuormittamisen yritteliäiden yksilöiden romahdustarinoita. (Pyykkönen 2014, 108.)

Opiskelijat, joiden lähipiiriin kuului yrittäjäesimerkkejä, olivat yrittäjyysvaikutelmat selvästi toisia opiskelijoita laimeampia. Positiivisia puolia selvästi useammin korostuivat negatiiviset puolet. Kohtuuttoman pitkinä pidettiin yrittäjien työpäiviä.

Melko epävarmaa toimintaa, johon liittyy usein taloudellisia riskejä, pidettiin yrittäjyyttä lähipiiristä saadun kokemuksen perusteella. Henkisen hyvinvoinnin uskottiin olevan koetuksella suuriin taloudellisiin ongelmiin tai konkurssiin ajautuneiden yrittäjien kanssa. (Tonttila 2001, 87.)

Tonttilan (2010, 38) tutkimuksessa yrittäjyyttä sävyttävät suuremmat pelot kuin palkkatyötä opiskelijoiden pelkokäsityksissä. Yrittäjänä epäonnistumisen kaltaista pelkoa eivät edes irtisanomiset aiheuta. Konkurssin uhka on koko ajan läsnä – yrittäjän ammatti tulkitaan pelon kautta. Usko menestykseen on huomattavasti pienempi kuin pelko rahan menetyksestä. Yrittäjän ammatin hyviä puolia saattaa pelko estää näkemästä. Intentionille ja ammatinvalinnalle se toimii merkittävänä jarruna.

Tonttilan (2010, 321) tutkimuksesta käy ilmi, että yrittäjyydestä kiinnostuneiden nuorten osuus oli yllätyksellisesti pieni, koska harva akateeminen työllistyy yrittäjäksi. On mahdollista, että Tonttilan tutkimus innosti yrittäjyyteen uravalintana positiivisena asennoituvia nuoria, vaikka tutkimukseen osallistumisen edellytys ei ollut positiivinen asennoituminen yrittäjyyteen. Honkanen (2008, 51) havainnoi tutkimuksessaan nuorten aloittaessaan ammattikorkeakoulussa puolet haastateltavista oli jo miettinyt mahdollisuutta aloittaa yrittäjänä toimimisen. Kodin kautta saatua ”yrittäjätöitä” omasi kolmannes. Yrittäjyyteen suhtautuivat myönteisesti kolme viidestä opintoja aloittaessaan. Kielteinen käsitys yrittäjyydestä oli vajaalla yhdellä viidestä ja noin neljänneksellä oli neutraali käsitys. Varsin myönteinen käsitys yrittäjyydestä valtaosalla opiskelijoita on ollut opintoja aloittaessaan.

Honkasen (2008, 54) mukaan yrittämisen kokeileminen ja koulutus tuo realiteetteja ja tietoja yrittämisestä, heidän keskuudessaan, joiden käsitys yrittäjyydestä oli mennyt negatiiviseen suuntaan. Käsityksiä kielteisemmiksi muuttavat toisaalta se, että suunnitelmat yrittäjäksi ryhtymisestä tai yritystoiminta epäonnistuvat. Muutoksiin on vaikuttanut myös se, että mitä mieleen on jäänyt vanhempien yrittäjyydestä. Käsityksiä muuttivat kielteiseksi kokemus yrittäjyyden rankkuudesta ja epävarmasta tulevaisuudesta. Tonttila (2010, 245) tutkimuksessa kävi ilmi, että akateemisten vähäistä yrittäjyyttä on selitetty koulutuksen teoreettisuudella. Teoreettisen opetuksen väitetään etäännyttävän akateemisesti koulutettuja yrittäjyydestä. Kiinnostuneiksi yrittäjyydestä lähtökohtaisesti ei arvioitu niiden nuorten

olevan, jotka hakivat yliopistoon. Akateemisen nuoren työllistyminen perinteiseen yrittäjyyteen ei niin arvioitu kuuluvan.

Salon (2013, 88) mukaan Suomessa ihannoidaan korkeaa koulutustasoa. Yrittäjiksi eivät halua nuoret alkaa. Opistotasaisen koulutuksen on saanut 30 % Suomen yrittäjistä. 6 % yrittäjistä on saanut ammattikorkeakoulutuksen, mikä on sama kuin koko väestöstä. 14 % yrittäjistä on saanut yliopistokoulutuksen. Tonttila (2001, 30-31) taas havainnoi, että myös akateemisille yrityksen perustamisesta on tullut varteenotettava vaihtoehto, kun julkissektorin veto ja akateemisten työttömyys on kasvanut. Todennäköisinä itsensä työllistäjinä ei ole kuitenkaan pidetty perinteisesti korkea-asteen koulutuksen suorittaneita. Suuryritysten palvelukseen ja julkiselle sektorille korkea-asteen koulutus edelleen useimmiten valmentaa. Vaikka tilastojen mukaan korkeakoulutettujen yrittäjyys on vähäistä, niin akateemisten yrittäjyysinnostus saattaa olla nousussa. Yrittäjäksi ryhtymistä aikaisempaa ehkä harkitummin työttömyyden uhka panee ihmiset ajattelemaan.

4.4 Yrittäjyysopintoja riittävästi

Salon (2013, 189) mukaan opiskelijat eivät saa opinnäytetöiksi sopivia projekteja vedettävikseen, koska tutkintoperustaisesta koulutuksesta eivät ole yritykset kiinnostuneita. Käytännössä ei toimi siis tavoiteltu ammattikorkeakoulun työelämäyhteys- ja opetuksen työelämälähtöisyys. Jos opintojaksolla jokin yrityksen edustaja käy tekemässä yrittäjäesittelyn ja tätä kutsutaan (lähes pakolliseksi) työelämäyhteydeksi. Tällöin tehdään käytännössä vain vahinko oppimistavoitteille ja näiden toteutumiseksi, koska yritysesittelyllä ei ole mitään tekemistä opintojakson oppimistavoitteiden kanssa. Työelämäyhteydet ovat vain näennäisiä Salon tutkimuksen perusteella, joten ei ole suurikaan ihme, mitä työelämäyhteydet yleensäkin merkitsevät, kun niitä ammattikorkeakoulun tasolla ei ole määritelty.

Honkasen (2008, 55) tutkimuksessa yrittäjyystiedon määrällisessä sisällyttämisessä opintoihin ovat onnistuneet yrittäjyyteen suuntautuneet koulut. Paljon tai melko paljon tietoa yrittäjyydestä oli kokonaisuutena ammattikorkeakoulu sisällyttänyt, josta vastanneet olivat aika yksimielisiä. Neljä viidestä arvioi näin peräti.

Tonttila (2001, 168) havainnoi, että yliopisto-opetukseen kaivattiin nykyistä monipuolisempaa tiedonhankintaa mielipiteiden muodostukseen sekä jäsentämiseen. Omien päämäärien ja toiveiden tarkasteluun opetuksen tulisi myös kannustaa. Sisäisen yrittäjyyden ihanteiden mukaisena tavoitteellisena toimintana voidaan pitää oppimisprosessin aktiivisuuteen panostamista sekä vastuullisuutta tärkeäksi koettujen päämäärien asettamista. Järven (2013, 66-67) tutkimuksessa joustava tiedonhaku tulevaisuuden sekä tiedon reflektointi ja käyttö ovat yleisesti ammatillisia taitoja, jotka yleisemmin voidaan liittää elinikäisen oppimisen taitoihin sekä yrittäjyyteen. Opiskelijalla on paremmat mahdollisuudet ymmärtää yrittäjyyttä, kun yrittäjän arki yhdistetään yrittäjyyden oppimiseen.

Honkasen (2008, 55 & 56) mukaan opintoihin sisältyneen yrittäjyystiedon paljoksi valmistuneet arvioivat. Ammattikorkeakoulun yrittäjyystietojen riittävyyttä kaikista vastanneista kolme viidestä piti riittävänä. Yksi viidestä katsoi asian olevan merkityksetön. Yrittäjyystiedot riittämättömiksi arvioi yksi viidestä. Oppilaitoksen mukaan vaihtelivat vastanneiden perustelut tiedon riittävyydelle tai riittämättömyydelle. Koulutusohjelma keskittyi yrittäjäksi ryhtymiseen, jolla vajaa puolet perusteli vastauksiaan. Tiedot riittäväksi katsoi kolmannes vastanneista, koska opintojen aikana perustettiin yritys. Käytännön tietoa yrittäjyydestä oli saatu sitä kautta. Yksi viidestä yrittäjyystietoja riittämättömänä pitävien joukko oli varsin pieni. Käytännön tietoja yrittäjyydestä opinnot eivät sisältäneet riittävästi tai opinnot olivat liian teoreettisia, arvioi heistä suurin osa. Opintoihin sisältynyt yrittäjyystiedon määrä ei ollut riittävä, nykyisistä yrittäjistä puolet arvioi. Tonttila (2001, 173) havainnoi tarpeelliseksi yrittäjäkoulutuksen järjestämistä muodossa tai toisessa, mitä mieltä oli ehdoton enemmistö haastateltavista yliopisto-opiskelijoista. Akateemisella nuorella uskottiin olevan hyvät edellytykset harkita yrittäjäksi ryhtymistä yrittäjyyskoulutuksessa saadun asiallisen ja realistisen tiedon avulla. Vääriä ennakkoluuloja poistavan ja ennaltaehkäisevän uskottiin yrittäjyyskoulutuksesta.

5 POHDINTA

Eettisiin ratkaisuihin vaikuttavat toisaalta tutkimuksen tulokset. Toisaalta taas tutkijan tieteellisessä työssään tekemiin ratkaisuihin eettiset kannat vaikuttavat. Varsinaiseksi tieteen etiikaksi kutsutaan etiikan ja tutkimuksen yhteyttä. Viisi tieteen etiikassa tärkeää peruskysymystä: a) Millaisia keinoja tutkija saa käyttää? b) Millaisia tutkimustuloksia tutkija saa tavoitella ja koskevatko ne ns. vahingollisia seikkoja, kuten asetuotantoa? c) Mitä tutkitaan eli miten tutkimusaiheet valitaan? d) Onko tiedonjano hyväksyttävää, ja onko se hyväksyttävää kaikissa asioissa? e) Millaista on hyvä tutkimus? (Tuomi & Sarajärvi 2002, 147.148.)

Mielestäni olen tässä tutkimuksessa ottanut huomioon eettisyyden ja luotettavuuden. Olen noudattanut rehellisyyttä, tarkkuutta tutkimustyössä ja yleistä huolellisuutta. Arviointi-, tutkimus- ja tiedonhankintamenetelminä olen soveltanut tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia tietoja. Toteutan myös tieteellisen tiedon luonteeseen kuuluvan avoimuuden julkaisemalla tutkimuksen. Olen asianmukaisella tavalla ottanut huomioon muiden tutkijoiden työn ja saavutukset merkittävällä lähteellä. Tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten edellyttämällä tavalla olen suunnitellut ja toteuttanut tutkimukseni. Analyysimenetelmänä minulla oli se, että hain yhtäläisyyksiä ja eroja eri tutkimusten välillä. Vertailin eri tutkimuksia toisiinsa. Onnistuin siinä mielestäni hyvin ja se oli mielekäs tapa toteuttaa tutkimus.

Luotettavuus on toteutunut opinnäytetyössäni mielestäni. Tutkin opiskelijoiden asenteita yrittäjyyteen ja yritysopintoihin, koska koen siitä olevan apua opintoja suunniteleville tahoille. Omat sitoumukseni opinnäytetyötä tehdessäni ovat vähän muuttuneet, koska nyt ajattelen positiivisemmin yrittäjyydestä. Aineiston keruu tapahtui niin, että keräsin toisten tutkijoiden tutkimuksista tärkeäksi kokemiani kohtia. Aikataulussa pysyin ja minulla oli hyvin aikaa tehdä tutkimus.

Nuorten asenteita yrittäjyyttä kohtaan on ollut haastavaa tutkia. Koska nuorten asenteet ja mielipiteet voivat vaihdella elämäntilanteen mukaan. Ammattikouluun tai ammattikorkeakouluun menevällä nuorella saattaa olla liikeidea mielessä minkä hän haluaisi opiskelun jälkeen toteuttaa. Liikeidea saattaa jäädä opintojen

edetessä vain kuitenkin haaveeksi. Itsellänikin on käynyt näin opiskellessa. Yliopisto-opiskelija nähdään harvemmin yrittäjyydestä kiinnostuneeksi. Se kuva on muuttumassa, koska korkeasti koulutetuilla on joskus haastavaa löytää oman alan töitä, joten oman yrityksen perustaminen on työttömyyttä houkuttelevampi vaihtoehto.

Ympäristöllä ja kasvatuksella on merkittävä vaikutus nuoren asenteeseen. Jos tuttavapiirissä on ollut yrittäjä, jolla on mennyt huonosti, niin se vaikuttaa vahvasti nuoren negatiiviseen miellekuvaan yrittäjyydestä. Myös se mihin sävyyn lähipiiri on puhunut yrittäjyydestä voi olla osa tekijä nuoren asenteeseen. Taas nuorelle, jolla oma vanhempi on pitänyt yritystä, voi olla luonnollinen jatkumo jatkaa yrittäjyyttä. Sukupolven vaihdos perheyrytyksessä voi olla hyvin mahdollinen vaihtoehto.

Perhetaustat ja lähipiirin esimerkkitapaukset ovat juuri avainasemassa tässä minunkin asenteessani koskien yrittäjyyttä ja yrittäjäksi ryhtymisessä. Yrittämisen motiiviin liittyy kohdallani se, että saa toimia itsenäisesti ja päättää yritystoimintaan liittyviä asioita itse. Kirjoitin tutkimuksen alussa asenteista ja mielikuvista, kun löysin hyvää kirjallisuutta siihen tarkoitukseen. Kaiken jälkeen tulinkin siihen tulokseen, että asenteita on mahdollista muuttaa, kun työstää sitä.

Suuret ikäluokat eläköityvät, jolloin työpaikkojen määrä lisääntyy maassamme. Myös uusille yrityksille löytyy jalansijaa paremmin, kun yrittäjät jäävät eläkkeelle. Kivijalkayritykset vähenevät ja verkkokauppayritykset lisääntyvät. Myös pandemia on saanut yrittäjyydestä haaveilevat ryhtymään yrittäjiksi, koska irtisanomisia on ollut paljon tietyillä aloilla.

Nuoret pitivät yrittäjyydessä hyvänä ja houkuttelevana asiana sen, että saa olla oman itsensä pomo eikä kukaan ole niskaan hengittämässä. Saa tehdä päätökset juuri niin, kuin itse haluaa, ja lisäksi voi määrätä tahdin ja työmäärän itse. Negatiivisia asioita oli se käsitys, että yrittäjä joutuu tekemään pitkiä työpäiviä pienemmällä ansiolla. Yrittäjä joutuu myös ottamaan taloudellisia riskejä. Myös perheellisten nähtiin kärsivän siitä, että he ovat enemmän kotoa pois.

Halu näyttää ja yrittäjyys elämäntyylinä nousi myös esille yrittäjyyteen motivoivana tekijänä. Harrastuksen muuttaminen elinkeinoksi ja hyvän markkinaraon löytäminen liitettiin yrittäjäksi ryhtymiseen. Nykypäivänä vakituinen työpaikka ei ole itsestäänselvyys, joten pätkätöitä tekevää henkilöä voi houkutella ajatus oman yrityksen perustamisesta. Olen pätkätyön itsekkin kokenut ja yrittäjyys on käynyt mielessä. Olen myös rehellisesti miettinyt rikastumiskeinoja yrittäjyyttä hyödyntäen, vaikken siitä ääneen puhu. Tutkimuksissa kävikin ilmi, että yrittäjyyden perusfilosofiaan kuuluu vaurastumisen halu. Palkkatyön ja yritystoiminnan limittäminen on yksi vaihtoehto myös.

Negatiivisesti suhtautuvia henkilöitä oli niissä nuorissa, joiden lähipiiriin kuului yrittäjä. Selvästi laimeampi kuva oli yrittäjyydestä heillä. Yrittäjää pidettiin raatavana pitkiä päiviä tekevänä ja isoja taloudellisia riskejä ottavana henkilönä. Konkurssin pelko oli läsnä ja yrittäjän ammatti tulkittiin pelon kautta. Toisaalta taas toisille, joilla oli yrittäjä lähipiirissä, niin oli luonnollista jatkaa yrittäjänä toimimista. Opiskelijoilla oli opintojen aikana parempi ja valoisampi kuva yrittäjyydestä, toisaalta tutkimuksista kävi ilmi, että yrittäjyys jäi usein kuitenkin haaveen tasolle.

Kuulun itse niihin ihmisiin, jotka näkevät yrittäjyydessä liikaa riskejä ja vastuuta. Ehkä yleisesti puhutaan enemmän epäonnistumisesta yrittäjäksi ryhtymisessä. Nähdään usein vain konkurssit ja epäonnistumiset sen sijaan, että kiinnitettäisiin huomiota onnistumisiin. Yleinen näkemys itselläni on se, että yrittäjällä on liikaa työtä menestymisen saavuttamiseksi ja koen sen turhauttavaksi. Käsitykseni on myös se, että yrittäjällä ei ole mahdollisuutta lomailuun eikä myöskään sairastamiseen.

Yrittäjyyttä on tarkasteltu useista eri näkökulmista, ja se on merkittävä osa yhteiskuntaamme. Helppoa ei ole yksilön asenteiden mittaaminen. Mielestäni yksilön asenteiden mittaaminen on haastavaa, koska esimerkiksi yhteiskunnan paineet voivat vääristää kuvaa siitä mitä mieltä oikeasti yksilö on. Olen huomannut koulumaailmassa vallitsevan ilmiön, missä opiskelijan mielikuvaa yritetään muo-

kata yrittäjä henkiseen asenteeseen. Mielestäni meidän ajattelutapaamme yrittään muokata yrittäjähenkiseksi. Meidän tulisi asennoitua tulevaisuuden työmahdollisuuksiin niin, että toimisimme itsenäisinä yrittäjinä.

Asenteeni yrittäjyyteen näyttäytyy valoisana, mutta loppujen lopuksi en yritystä halua kuitenkaan perustaa. Lisäksi minulle myös merkitsee ekologinen ja sosiaalinen vastuu paljon. Yritystoiminnan ympäristötekijät ja esimerkiksi yrityksen henkilöstön hyvinvointi on tärkeää mielestäni. Positiivisia ajatuksia yrittäjäksi ryhtymiseen itselläni on juuri yksilön kaikkivoipa omatoimisuus ja itsensä herrana työskentely. Saa päättää itse millä tuulella aloittaa työpäivänsä, eikä kukaan ole niskaan hengittämässä.

Olen kolme ammattitutkintoa itselleni opiskellut, ja joka koulussa yrittäjyysopinnoja on ollut pakollisina kursseina. Yrittäjyysopinnot ovat olleet itsessään yleensä kevyitä ja mukavia. Niissä on kerrottu huikeita yrittäjyystarinoita. Niiltä tunneilta on jäänyt ideoita mieleen, jotka on kylläkin jäänyt toteuttamatta.

Yrittäjyyttä opettajat olivatkin sitä mieltä, että riskin oton ja epävarmuuden sietämisen on hyvä kuulua yrittäjyysopintoihin. Yrittäjyysopinnoissa käytännön kokemus yritystoiminnassa koettiin hyväksi vaihtoehdoksi. Harjoittelu yrityksessä tai ”leikki yrityksen” perustaminen toi opiskelijoille parempaa mielikuvaa yrittämisestä. Toiseen asteen koulutuksessa yrittäjyysopinnon nähtiin hyvässä valossa, koska yrittäminen usealla mielellä ammattikoulussa opiskelevalla. Ammattikorkeakoulussa koettiin myös pääsääntöisesti hyödylliseksi yrittäjyysopinnot. Yliopistossa opetusta pidettiin osittain liian teoria pohjaisena.

Käytännön läheisempää opettamista toivottiin yrittäjyysopintoihin ja teoriaa vähemmän. Vaihtelevaa tietoa oli siitä, että haluavatko opiskelijat enemmän yrittäjyysopinnoita kouluun. Selkeää vastausta ei missään vaiheessa selvinnyt. Suuresti vaihteli siis tulokset eri tutkimusten välillä. Yrittäjyysopinnoissa tärkeää on oppia tekemään päätöksiä ja kantamaan vastuu tekemistään päätöksistä. Mikä varmasti pätee myös useissa meissä yrittäjyys -henkisyys -henkisyys. Minullakin on työssä, joudun aika yrittäjähenkisesti työskentelemään, eli otan itse asioista selvää, teen päätöksen ja kannan siitä vastuun.

Tässä voinkin mainita sen, että mitä olisin voinut tehdä toisin. Olisin voinut tehdä tutkimuksen, johon olisin rajannut aihealueen tarkemmin. Olisin rajannut aiheittani niin, että se koskisi vain jossain tietyssä koulussa opiskelevia. Hyvin rajattua pienempää aluetta olisi ollut helpompi käsitellä. Lisäksi olisin voinut valita metodiksi jonkin toisen mihin olisin löytänyt tietoa paremmin. Narratiiviseen kirjallisuuskatsauksen metodiin oli vaikea löytää ohjeita. Mutta kaiken kaikkiaan olen tyytyväinen lopputulokseen ja siihen, että työ on valmis. Tutkimuksen teko oli mielenkiintoista ja paljon uusia ajatuksia herättävä.

LÄHTEET

Aaltola, J. & Valli, R 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistokeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. WS Bookwell Oy Juva

Copen, J. 2005. Toward a dynamic learning perspective of entrepreneurship. Baylor University. Viitattu 5.4.2021 <https://www.deepdyve.com/lp/wiley/toward-a-dynamic-learning-perspective-of-entrepreneurship-NtsEdVmJTZ>

Grönfors, T. & Roos, T 1997. Mitä on NLP. Vuorovaikutustaitoja, vaikuttamista, voimavarojen hyödyntämistä, itsensä johtamista, ihmissuhteiden parantamista, oppimista ja kehittymistä, vaihtoehtojen ja mahdollisuuksien lisäämistä. Facile Publishing. Espoo: WSOY:n kirjapaino

Harju-Myllyaho, A. & Hirvaskari, M. & Lempiäinen M. & Ojuva, J. 2014. Unelmatehdas -oivalla porukalla! Lapin Ammattikorkeakoulu Rovaniemi

Heinonen, J. Sisäinen yrittäjyys organisaation kehittämisen välineenä. Artikkel. Viitattu 5.3.2021. <file:///C:/Users/OMISTAJA/Downloads/93352-Artikkelin%20teksti-153930-1-10-20200508.pdf>

Hellstén, H. & Hämeenniemi, M. & Ketvel E. 2019. Yksinyrittäjäkysely 2019. Yrittäjät. Viitattu 27.3.2021 <https://www.yrittajat.fi/suomen-yrittajat/tutkimukset/yksinyrittajakyselyt/yksinyrittajakysely-2019-610847>

Honkanen, V. 2008. Ammattikorkeakoulusta yrittäjäksi. Tutkimusraportti. Viitattu 10.3.2021. Turun yliopisto <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/42333/report-honkanen-ruse2008.pdf?sequence=3>

Hynninen, S. 2006. Yrittäjyyttä etsimässä. Kehittämishankeraportti Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viitattu <https://core.ac.uk/download/pdf/38014924.pdf>

Hägg, O. 2011. Yrittäjyysvalmennus ja yrittäjäidentiteetti. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopiston Kasvatustieteiden yksikkö. Viitattu 15.3.2021. https://www.outihagg.fi/wp-content/uploads/2018/04/Hagg_vaitos.pdf

Ivancevich, J. M. 1991. A traditional faculty member's perspective on entrepreneurship. Journal of Business Venturing 6, 5. Viitattu 20.3.2021 <https://ur.booksc.org/ireader/25433760>

- Joensuu-Salo, S. & Varamäki, E. & Viljamaa, A. Artikkele 2020. Mikä saa opiskelijan ryhtymään yrittäjäksi? Tuloksia toiselta asteelta ja korkeakouluista kuu-
desta maasta. s. 27-38 Viitattu 19.3.2021 Artikkele. <https://journal.fi/akakk/article/view/101399/59380>
- Järvi, T. 2013. Yrittäjyyden oppiminen ammatillisella toisella asteella. Akateeminen väitöskirja. Lapin yliopisto Kasvatustieteiden tiedekunta. Viitattu 5.4.2021. <https://core.ac.uk/download/pdf/30083881.pdf>
- Kallama, S. 2021. Koronavuosi sai yrittäjyydestä haaveilevat toimimaan. Uusyrityskeskus. Viitattu 12.3.2021 <https://uusyrityskeskus.fi/uutinen/koronavuosi-sai-yrittajyydesta-haaveilevat-toimimaan/>
- Kangastie, H. 2017. Minustako yrittäjä, yrittäjyyteen oppiminen Lapin ammattikorkeakoulussa. Teema-Artikkeli. Lapin ammattikorkeakoulu. s.3 Viitattu 10.4.2021 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/125448/Kangastie%20Helena%20Lumen-lehti%201_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Keitele, J. 2008. Yrittäminen kannattaa aina! Helsinki: Uranus konsultointi Oy
- Kuula, A. 2011. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Bookwell Oy, Jyväskylä
- LAB University of Applied Sciences. Tieto- ja viestintätekniikan koulutus, opinto-opas 2020. Viitattu 6.5.2021 <https://opinto-opas.lab.fi/fi/68177/fi/68139/TVT21KLT/781/year/2020>
- Lappalainen, M. 2015. Miksi aivot sanovat ei. Opi uusi tapa ajatella. Juva: Painopaikka Bookwell Oy
- Lauronen, T. 2019. Opiskelijasta yrittäjäksi 2019. Viitattu 25.3.2021 https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/opiskelijasta_yrittajaksi_2019.pdf
- Lakari, T. 2014. Yritystoiminnan lopettaminen ja sukupolvenvaihdos. Helsinki: Verotieto Oy
- Lavas, I. O. 2013. Pysäyttämätön yrittäjyys. Sundeä. Kustannustoimittaja Jukka Niemelä / Prepsikka Oy
- Lyytinen, J. & Piha, K. 2004. Yritä edes. 32 syytä ryhtyä yrittäjäksi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy
- Nurmi, T. 2020. Yrittäjyyden edistäminen: Yrittäjyyden uusi kuva 2020, hanke, loppuraportti. Turun kauppakorkeakoulu https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/147367/yrjy_loppuraportti-3.pdf?sequence=1 viitattu 7.3.2021

Nyyssölä, H. 2008. Omistajaohjaus, sisäinen yrittäjyys ja tuloksellisuus ammattikorkeakouluissa. Akateeminen väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 6.3.2021. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/19636/9789513935078.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Pihkala, J. 2008. Ammattikorkeakoulutuksen aikaiset yrittäjyysintentioiden muutokset. Opetusministeriön julkaisuja 2008:1. Viitattu 4.4.2021 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79114/opm01.pdf>

Pihkala, J. 2008. Näkökulmia yrittäjyysintentioihin. Artikkelin, Aikuiskasvatus, s 207. Viitattu 12.3.2021 <file:///C:/Users/OMISTAJA/Downloads/93829-Artikkelin%20teksti-154407-1-10-20200508.pdf>

Pyykkönen, M. 2014. Ylistetty yrittäjyys, Jyväskylä: SoPhi. E-kirja. Viitattu 3.3.2021 https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/44517/Y_Y_final.pdf?sequence=5&isAllowed=y

Rantanen, T. & Rantanen, A. & Vuorinen, P. & Järveläinen, E. & Lehtola, M. 2013. Nuorten yrittäjyysintentoja Uudellamaalla. Tutkimus nuorten yrittäjyys- ja yrittäjyyskasvatuksesta sekä EER 2012 hanke – yrittäjyysvuoden vaikuttavuudesta. Laurea ammattikorkeakoulu, Tikkurilan yksikkö. Viitattu 15.3.2021 <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/122311/Laurea%20julkaisu%202014.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Ronkainen, S. & Pehkonen, L. & Lindblom-Ylänne, S. & Paavilainen, E. 2013. Tutkimuksen voimasanat. Sanoma Pro Oy, Helsinki.

Römer-Paakkanen, T. 2001. Tavoitteena aktiivinen ja yrittävä päättäjien, työntekijöiden ja yrittäjien sukupolvi. Katsauksia, artikkeli. Viitattu 12.3.2021. <file:///C:/Users/OMISTAJA/Downloads/93354-Artikkelin%20teksti-153932-1-10-20200508.pdf>

Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopiston julkaisuja, Vaasa

Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus. Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopiston julkaisuja https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/7961/isbn_978-952-476-349-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y viitattu 25.2.2021

Salo, S. 2013. Yritys hyvä kymmenen: monitapaustutkimus aikuisopiskelijoiden opintojen edistymisestä ja sisäisestä yrittäjyydestä. Akateeminen väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 2.4.2021. https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/41457/978-951-39-5213-6_vaitos31052013.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Siivonen, P. 2019. Artikkelin. Akateeminen yrittäjyys ja yliopistojen murros. Aikuiskasvatus 2/2019. Akateeminen yrittäjyys. s. 90-122. Viitattu 7.3.2021 <https://journal.fi/aikuiskasvatus/issue/view/5741/834?acceptCookies=1>

Siefen, H. 2010. Blogi. Yrittäjälinja. Yrittäjähenkisyys, avain mihinkin vain. Viitattu 5.5.2021 <https://www.yrittajalinja.fi/blogi/2010/12/21/435/?page2>

Tonttila, K. 2001. Mitä mieltä yrittäjyydestä? Yliopistosta valmistuvien nuorten asenteet yrittäjyyteen ja itsensä työllistämiseen. Yliopistopaino, Helsinki

Tonttila, K. 2010. Yrittäjyyden arvottaminen akateemisten nuorten argumentoinnissa. Akateeminen väitöskirja. Helsingin yliopisto sosiaalitieteiden laitos. Viitattu 27.3.2021 <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/23388/yrittajy.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki

Valli, R. & Hänninen, V. 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 5. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus

Yrittäjät. N.d. Lapin yrittäjien toiminta. Viitattu 12.3.2021 <https://www.yrittajat.fi/lapin-yrittajat/a/yhteystiedot/yhteystiedot-ja-toiminta/lapin-yrittajien-toiminta-313567>

Liite 1 1(7)

YDINOSAAMINEN					
Yhteinen ydinosaaminen					
Orientation to Sustainability Thinking	2		●		
Ammatillinen kasvu 1	1	●			
Ammatillinen kasvu 2	1		●		
Ammatillinen kasvu 3	1		●		
Asiantuntijan viestintätaidot	4		●		
English for Work	4	●			
Svenska i arbetslivet, muntlig	1		●		
Svenska i arbetslivet, skriftlig	1		●		
Ammatillinen ydinosaaminen					
Yhteinen ammatillinen ydinosaaminen					
Matematiikan ja fysiikan perusteet					
Tekniikan matematiikan perusteet	3	●			
Tekniikan matematiikka 1	3		●		
Tekniikan matematiikka 2	3		●		
Tekniikan fysiikan perusteet	3	●			
Tietotekniikan fysiikka	3		●		
Digitaalisuus					
Digitaalisuuden perusteet	5	●			

LAB University of Applied Sciences Tieto- ja viestintätekniikan koulutus. Opinto-opas 2020.

Liite 1 2(7)

ICT luma	5	●			
IoT perusteet	5	●			
ICT-perusteet					
Ohjelmoinnin perusteet	5	●			
WWW-suunnittelun perusteet	5	●			
Tietoliikenteen ja tietoturvan perusteet	5	●			
ICT-soveltaminen					
Oliot ja tietokannat	5	●			
WWW-interaktiivisuus	3	●			
Palvelin ja työasemavirtualisointi	4	●			
Projektitoiminnan perusteet	3	●			
TKI- ja yritystoiminta					
Tutkimusseminaari	5		●		
Yrittäjyys ja innovaatiotoiminta	5		●		
Työelämävalmiudet	5		●		
Profiloiva ammatillinen ydinosaaminen (Valitaan opintoja 60 op)					
Web- ja peliteknologiat (Valitaan opintoja 15 op)					
Web ja peliteknologian perusteet	5	●			
Web ja pelisuunnittelu	5	●			
Web ja peliteknologian soveltaminen	5	●			

LAB University of Applied Sciences Tieto- ja viestintätekniikan koulutus. Opinto-opas 2020.

Liite 1 3(7)

IoT ja sulautetut järjestelmät (Valitaan opintoja 15 op)					
IoT:in ja sulautettujen järjestelmien perusteet	5		●		
IoT:in ja sulautettujen järjestelmien suunnittelu	5		●		
IoT:in ja sulautettujen järjestelmien soveltaminen	5		●		
Ohjelmistotuotanto (Valitaan opintoja 15 op)					
Ohjelmistotuotanto ja arkkitehtuuri	5			●	
Tietorakenteet ja algoritmit	3			●	
Ohjelmointikielet	4			●	
Ohjelmistojen ylläpito ja testaus	3			●	
Tiedonsiirtotekniikka (Valitaan opintoja 15 op)					
Lähiverkkojen perusteet ja turvallisuus	5			●	
Tietoverkkojen valvonta ja vikasietoisuus	5			●	
Asiakaslähtöiset tietoverkot	5			●	
Mediatekniikka (Valitaan opintoja 15 op)					
Mallinnus	5			●	
Pelisuunnittelun perusteet	5			●	
Audiovisuaaliset tekniikat	5			●	

Liite 1 4(7)

Digitaalitekniikka (Valitaan opintoja 15 op)					
Sulautetut tietokoneet	5			●	
Oheiselektroniikka	5			●	
Digitaalitekniikan työpaja	5			●	
Web-palvelut (Valitaan opintoja 15 op)					
Selainalusta	4			●	
Palvelintekniikat	4			●	
Kehykset	3			●	
Pilvilaskenta	4			●	
Mobiili ja peliohjelmointi (Valitaan opintoja 15 op)					
Hybridi mobiiliohjelmointi	5			●	
Natiivi mobiiliohjelmointi	5			●	
Edistynyt peliohjelmointi	5			●	
Visuaalinen suunnittelu (Valitaan opintoja 15 op)					
Käyttöliittymät ja käytettävyys	5			●	
Web peliympäristöt	5			●	
Graafinen viestintä	5			●	
Peliteknologia (Valitaan opintoja 15 op)					

LAB University of Applied Sciences Tieto- ja viestintätekniikan koulutus. Opinto-opas 2020.

Liite 1 5(7)

Pelitekniologia (Valitaan opintoja 15 op)					
Pelimallinnus	5			●	
Edistynyt peliohjelmointi	5			●	
Uudet teknologiat	5			●	
Datakeskukset ja palvelinjärjestelmät (Valitaan opintoja 15 op)					
Virtualisointi ja pilvipalvelut	5			●	
Palvelinjärjestelmät ja palvelut	5			●	
Palvelukokonaisuuden toteutus	5			●	
Sulautettu ohjelmointi (Valitaan opintoja 15 op)					
Sulautetun ohjelmoinnin perusteet	5			●	
Hajautetut ohjelmistot	5			●	
IoT sovellukset	5			●	
IoT järjestelmät ja ratkaisut (Valitaan opintoja 15 op)					
IoT kehitysympäristöt ja järjestelmät	5			●	
IoT tiedonsiirtojärjestelmät ja valvonta	5			●	
IoT palvelun asiakasprojekti	5			●	
Sulautetut laitteistot (Valitaan opintoja 15 op)					

Liite 1 6(7)

IoT tiedonsiirto	5			•		
IoT työpaja	5			•		
Harjoittelu						
Harjoittelu 1	10		•	•	•	•
Harjoittelu 2	10			•	•	•
Harjoittelu 3	10				•	•
Opinnäytetyö						
Opinnäytetyön suunnittelu	5				•	
Opinnäytetyön toteutus	5				•	•
Opinnäytetyön raportointi ja viimeistely	5				•	•
		31	76.9	171.9	53.5	11.8
TÄYDENTÄVÄ OSAAMINEN						
(Valitaan opintoja 45 op)						
Elektroniikka ja digitaalitekniikka						
(Valitaan opintoja 15 op)						
Elektroniikka ja ICT	5					
Digitaalisuunnittelu	5					
Elektroniikan työpaja	5					
Datasta koneoppimiseen						
(Valitaan opintoja 15 op)						
Datan analysointi ja visualisointi	10				•	
Koneoppiminen	5				•	

Liite 1 7(7)

Web-ohjelmointi (Valitaan opintoja 15 op)					
Selainalusta	4				●
Palvelintekniikat	4				●
Web-palvelun tuottaminen	7				●
Web ja mobiilijärjestelmät (Valitaan opintoja 15 op)					
Web ja mobiilijärjestelmien perusteet	5				●
Web ja mobiilijärjestelmien suunnittelu	5				●
Web ja mobiilijärjestelmien toteuttaminen	5				●
		0	0	0	30
Opintopisteitä per periodi / lukukausi / lukuvuosi		31	76.9	171.9	53.5
					11.8

Opinnot on suunniteltu siten, että opintoja suoritetaan 60 opintopistettä lukuvuodessa ja 30 op lukukaudessa.

Lukukausi- ja lukuvuosi-kohtaiset opintopistekertymät vaihtelevat valinnaisten ja vapaasti valittavien opintojen ajoituksesta johtuen.

LAB University of Applied Sciences Tieto- ja viestintäteknikan koulutus. Opinto-opas 2020.